Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD ISKRA

Številka 37 – Leto XIX – 4. oktober 1980

RAZGOVOR S STANETOM KOVAČIČEM

DO KONCA LETA BOMO MORALI REŠITI VELIKO POMEMBNIH NALOG

Naš naslednji sogovornik v seriji razgovorov s predsedniki KPO naših delovnih organizacij je bil Stane Kovačič, predsednik KPO DO Elementi za elektroniko. Razgovor z njim smo opravili sicer že pred mesecem dni, vendar je iz objektivnih razlogov prišel na vrsto šele v današnji številki. Stanetu Kovačiču smo zastavili podobna vprašanja, vendar smo zaradi odložene objave razgovor še dopolnili s podatki, oz. doseženimi poslovnimi rezultati v osmih mesecih t. l.

Kaj sodite o dosežkih vaše DO v prvem polletju 1980?

Kljub nekaterim ugodnim pokazateljem osebno z doseženim v prvem polletju nisem povsem zadovoljen. Poglejmo najprej nekatere pokazatelje. Celotni prihodek smo v polletju dosegli v načrtovani višini, kar je 35 % več kot v enakem obdobju lanskega leta. Načrtovani dohodek smo presegli za 3 %, od lanskega v enakem obdobju pa je bil večji za 37 %, medtem ko smo načrtovani čisti dohodek presegli za 4 %, kar pa pomeni 38 % večji ČD od le-tega v enakem obdobju l. 1979. Do tu so pokazatelji ugodni, zavedajoč pa se gospodarskega položaja, v katerem se nahajamo pa je zunanje trgovinska bilanca kriva za moje nezadovoljstvo v prvem polletju.

V tem času smo dosegli le 39 % načrtovanega izvoza. To je sicer 12 % več kot v enakem obdobju lanskega leta, vendar za DO, ki je svoj izvoz letno povečevala za 25 do 30 %, vsekakor že skoraj zaskrbljujoče malo. Sicer smo pri tem tudi uvozili le za 39 % načrtovanega, a to predstavlja na drugi strani za 27 % večji uvoz kot v prvih šestih lanskih mesecih. In prav to v primerjavi z doseženim fizičnim obsegom proizvodnje nikakor ni opravičljivo.

Ekonomske kategorije poslovanja so za zdaj relativno zadovoljive, toda če ne bomo v DO prav vsi dojeli položaja, v katerem celotno naše gospodarstvo je in nadaljevali s trendom, kot sem ga omenil, bodo ob koncu leta tudi ekonomski rezultati slabši od dosedanjih.

Kljub kolektivnim dopustom so se naši delavci, ko je bila obravnava, dodobra seznanili s poletnimi poslovnimi rezultati. V TOZD so izdelali akcijske programe za izboljšanje nadaljnjega poslovanja in prepričan sem, da se bodo ob doslednem izpolnjevanju teh programov tudi kritične pozicije do konca leta ustrezno izboljšale.

Kot že omenjeno, smo za letos načrtovali za 14,4 milijone dolarjev izvoza, pri čemer so glavne nosilke naše TOZD Upori, HIPOT, Polprevodniki in Keramični kondenzatorji. Med temi je svoj izvozni načrt izpolnila le TOZD Polprevodniki, druge pa so precej zaostale tako, da smo v tem obdobju izvozili skupno le za 5,5 milijonov dolarjev. No, če bi ostali le pri golih številkah, bi morda komu storili krivico. V primeru TOZD Upori

Stane Kovačič – predsednik KPO IEZE.

jo je močno zagodlo tržišče, ker je huda konkurenca z Daljnega vzhoda močno omejila možnosti za plasman. Nekatere slabosti, oz. spodrsljaji te TOZD v preteklosti pa so kupcem služili kot dober argument, tako, ko jim naše izdelke ponujamo, vzamejo le omejene količine, ali pa se v celoti odvračajo od nas.

Svoj delež k takšnemu položaju pa je prispevalo tudi dejstvo, da smo prepočasni pri transformaciji tehnologije, oz. naših izdelkov glede na zahteve tujih tržišč, kar zlasti velja za TOZD Upori in HIPOT.

V primeru TOZD Keramični kondenzatorji, lahko rečemo, da dobro posluje, odvisna pa je za svojo finalizacijo od TOZD Keramika, ki letos doživlja hudo krizo, katera se razumljivo odraža tudi v proizvodnji TOZD Keramični kondenzatorji. TOZD Keramika namreč spričo svojih težav ni v stanju niti pravočasno, niti v zahtevani kakovosti dobavljati polizdelkov v Žužemberk.

Ob izvozu ne morem tudi mimo TOZD SEM, čeprav le-ta s svojimi 56.000 dolarji izvoza v prvem polletju ni odrezala posebno pomembnega kosa skupne izvozne pogače IEZE.

(Nadaljevanje na 2. strani)

13. plenum CK ZKJ

Centralni komite ZKJ je na seji 29. septembra 1980 proučil aktualna idejnopolitična vprašanja v zvezi s tekočim gospodarskim položajem in uresničevanjem politike gospodarske stabilizacije ter naloge ZK. Referat na seji je imel predsednik predsedstva CK ZKJ Stevan Doronjski.

CK ZKJ je na podlagi referata in razprave sklenil, da je v nadaljnji neposredni idejnopolitični aktivnosti in delovanju članov, organizacij in vodstev ZKJ in drugih socialističnih sil pri urejanju najbolj aktualnih gospodarskih problemov in pri uresničevanju ciljev in nalog gospodarske stabilizacije treba izhajati iz smernic 11. kongresa ZKJ, sklepov predsedstva CK ZKJ iz lanskega novembra in CK ZKJ iz letošnjega junija, kakor tudi stališč in ocen, podanih v referatu na tej seji. Člani CK ZKJ so enotno izrazili trdno odločenost, da vztrajajo pri dosledni uresničitvi idejnopolitičnih smernic v razvijanju socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosov in na tej podlagi v urejanju aktualnih družbenoekonomskih problemov.

Centralni komite je sklenil, da si morajo komunisti, skupaj z delovnimi ljudmi, odgovorneje prizadevati za reševanje sedanjih težav v gospodarjenju. Uresničevanje stabilizacijske politike in razvoj socialističnih samoupravnih odnosov terjata vso odločnost, doslednost in odgovornost delovnih ljudi v združenem delu in organizacij ZK in vseh družbenih dejavnikov v vseh organizacijah združenega dela in celotnem mehanizmu samoupravljanja in političnega sistema, v samoupravnih in državnih organih, v družbenopolitičnih skupnostih.

To terja, da se poveča in izostri učinkovitost v delu vseh organov in posameznikov v vseh samoupravnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih in organizacijah. Nujno je treba revidirati investicijsko, splošno in skupno porabo, preučiti vse oblike delovnega časa, sprejeti konkretne ukrepe za varčevanje v vseh organizacijah, lotiti se nujnih ukrepov za boljšo preskrbo, zlasti z najosnovnejšimi potrebščinami za široko porabo in reprodukcijskim materialom. V zvezi s tem je treba okrepiti odgovornost za učinkovito delovanje vseh institucij političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Delovanje komunistov je treba kar najbolj neposredno povezati s široko fronto delovnih ljudi in občanov. Komunisti morajo biti v prvih vrstah boja za stabilizacijo in krepitev odgovornosti do dela in razpolaganja z družbenimi sredstvi in to dokazovati s svojim osebnim zgledom in ravnanjem.

Centralni komite ZKJ nalaga vsem članom, organizacijam in vodstvom zveze komunistov, da na podlagi referata Stevana Doronjskega preučijo svojo prakso in ravnanje pri uresničevanju nalog tekoče gospodarske razvojne politike in da odločno in konkretno v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih intenzivneje razvijajo dejavnost, ki bo pripomogla k hitrejšemu usklajevanju blagovno-denarnih odnosov, normalnejšemu funkcioniranju trga, zboljševanju produktivnosti dela in racionalnejšemu poslovanju.

Centralni komite sodi, da je treba v družbenih planih in programih razvoja za prihodnje srednjeročno obdobje, o čemer bo CK ZKJ razpravljal na eni naslednjih sej in dal idejnopolitične smernice, določiti in realizirati program stabilizacijske politike za to obdobje in premagovanje gospodarskih težav z nadaljnjim razvojem socialističnih samoupravnih odnosov, na podlagi uporabe sistemskih rešitev.

2. seja KOS

KOS SOZD Iskra se bo 8. oktobra sestal na svoji 2. seji, ki bo obravnavala:

1. **Osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD 1981 – 1985**
2. **Predlog združevanja sredstev v 1981 za športno-manifestativne akcije**
3. **Problematiko izvajanja dejavnosti letovanja v SOZD**
4. **Predloge samoupravnih sporazumov za sejo DS SOZD**
5. **Predstavitev koledarja za leto 1981**
6. **Kadrovske zadeve**

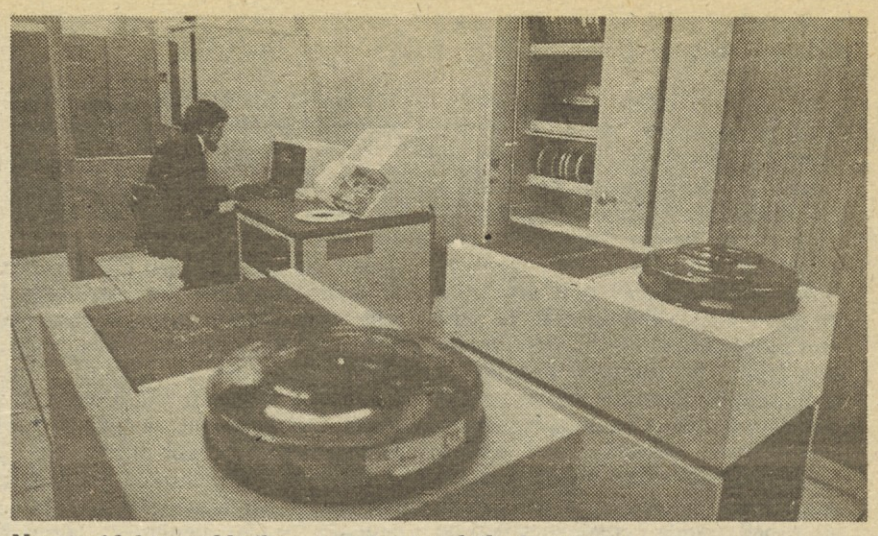

Nova pridobitev v Mariboru – naš računalnik ob otvoritvi.

Odprt center CETES in DEMO Iskra Data v Mariboru

V ponedeljek, 29. septembra popoldne so na Visoki tehniški šoli mariborske Univerze v Mariboru slovesno odprli Center za tehniški software (CETES) in tehniški DEMO center Iskra Data. Čeprav center deluje že več kot pol drugo leto, so na slavnostno otvoritev počakali zato, da so lahko ob tej priložnosti predstavili tudi že nekaj čisto konkretnih stvaritev in izdelkov omenjenega centra.

Zbrane je najprej pozdravil dekan Visoke tehniške šole prof. dr. Adolf Šostar, ki je predvsem poudaril, da je center plod konkretnega sodelovanja med znanostjo in proizvodnjo na računalniškem področju.

Za njim je nagovoril goste in sodelavce centra predsednik KPO Iskra DO Elektromehanika Aleksander Mihev, ki je dejal:

Dovolite mi, da ob današnji priložnosti nanizam nekaj misli o značilnostih, s katerimi se srečujemo kot proizvajalci računalniške opreme.

Pri tem naj takoj na začetku poudarim, da definicija proizvajalca ne obsega samo industrijske proizvodnje aparaturne in programske opreme, ampak sta v njo vključena kot enakovredna nepogrešljiva partnerja tudi znanstveno vzgojna dejavnost ter uporabniki, ki so v tukajšnjem centru industrijsko – tehnično usmerjeni.

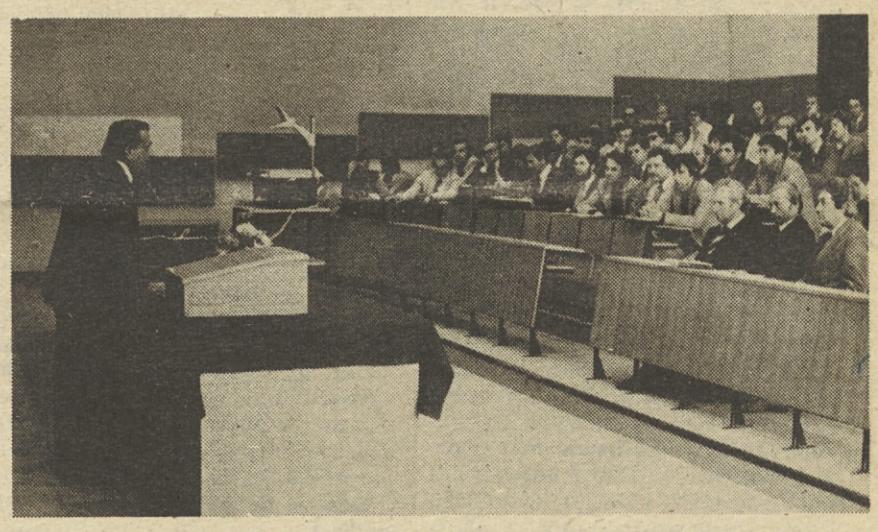

Ob otvoritvi Iskrinega računalnika v Mariboru govori gostom Aleksander Mihev.

Upam, da boste po današnjem ogledu delovanja Cetesa in Iskrinih proizvodov v njem lahko pritrdili našemu prepričanju, da smo uspeli doseči skoraj optimalno sodelovanje. S tem smo rešili osnovno nalogo, ki smo si jo zadali, in to je uporabiti obstoječo opremo čimprej in s čim večjim izkoristkom. Odločilnega pomena za ta uspeh je seveda tesno sodelovanje med proizvajalcem in znanstveno raziskovalno ustanovo ter uporabniško sfero.

V slabem letu dni, odkar je bil računalnik instaliran, ni bilo mogoče izkoristiti vseh zmogljivosti, ki jih ta oprema nudi. Vendar je dobro sodelovanje med partnerji pomagalo premostiti marsikatero težavo. To sodelovanje nas v veliki meri podpira v našem osnovnem konceptu osvajanja računalniške proizvodnje, ki temelji na lastnem znanju in razvoju.

Seveda obsega ta proizvodnja celotno kompleksno dejavnost v računalništvu, kjer proizvodnja ni omejena le na aparaturno opremo, ampak je vključena celotna dejavnost od razvoja in proizvodnje programske opreme prek, izobraževanja pa do stalnega spremljanja in izboljševanja obstoječe aparaturne in programske opreme pri uporabniku.

Pri uspešnem izvajanju našega koncepta računalništva nam je v veliki meri pripomogla poleg drugih znanstveno raziskovalnih ustanov ravno mariborska univerza.

Dovolite mi, da se v nekaj stavkih omejim le na proizvodnjo aparaturne ter programske opreme v Iskri. V mislih imam predvsem naš mikroračunalniški sistem ID 1680, ki ga poleg velikega števila ostalih uporabnikov uspešno uporablja tudi Cetes. Seveda je to le en segment tehnično-laboratorijske uporabe. Širši spekter aplikacij imamo na poslovnem področju in v šolstvu. Poleg same centralne procesorske enote, bo v kratkem proizvedena prva serija terminalov, ki so zasnovani na istih mikroelektronskih vezjih, kot prej omenjeni računalnik. Ta vezja osvaja Iskra v okviru projekta mikroelektronike.

V kratkem bosta sledila v sklopu te družine še dva nova proizvoda. To sta grafični terminal in risalnik. Projekt risalnika vodi Visoka tehniška šola – VTO strojništvo. Proizvajali ga bomo pa skupno z Libelo Celje.

Paleto mikroračunalniških sistemov dopolnjujemo z novo družino sistemov z oznako ID 80 in bo prva izvedenka, to je elektronski pisalnik, prikazan na Elektroniki 80.

Mislim, da je iz tega kratkega prikaza tudi jasno razvidno, da smo odprti in zainteresirani za čimširše sodelovanje partnerjev, ki se žele vključiti v nove projetke za osvajanje domače računalniške proizvodnje.

Čas mi ne dopušča, da bi se pomudil še detajlneje na naših načrtih o razvoju miniračunalniške družine C 18. Povedal bi le to, da bomo že v letu 1981 imeli v proizvodnji novo, izboljšano verzijo, ki bo omogočala tudi vsem današnjim uporabnikom pove-

(Nadaljevanje na 2. strani)

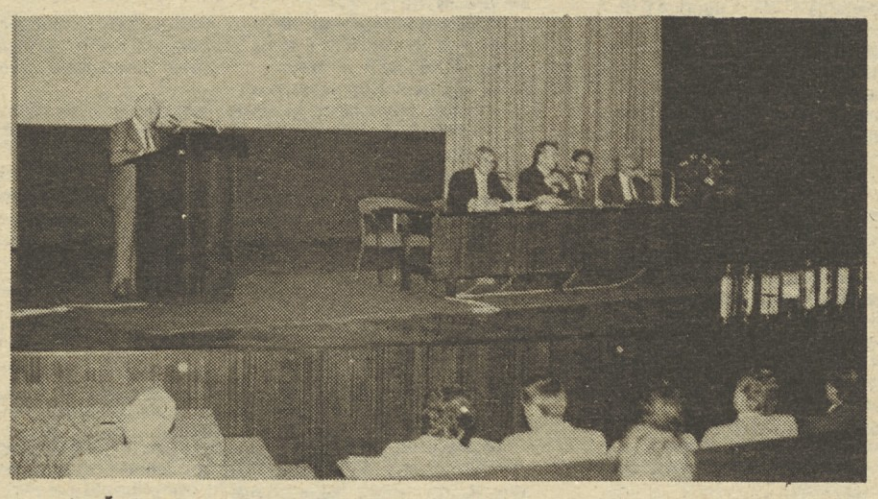

„... Če že ima vsak stroj svojo „osebno izkaznico", zakaj take izkaznice ne bi imelo tudi vsako delovno mesto, izkaznice, ki bi povedala, koliko je dela na njem zdravo, katere so nevarnosti, kako jih obvladati. Zato menim, da morajo biti prav sedanje srednjeročne, enako pa tudi dolgoročne opredelitve ekonomskega in tehnološkega razvoja opremljene tudi z zdravstvenimi ocenami," je med drugim dejal v svojem uvodnem govoru na mednarodnem simpoziju „Analiza in zdravstvena ocena delovnega mesta" v Portorožu Vinko Hafner.

DO KONCA LETA BOMO . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prvič v zgodovini se je ta TOZD namreč pojavila na izvozni listi in dokončno pokopala doslej zmotno prepričanje, da njen program ni zanimiv za tujega kupca. In prav njihovi prvi dosežki v tem pogledu bi lahko služili za zgled tudi nekaterim drugim TOZD. Dodatna izvozna obveznost Iskre – izvoziti še za nadaljnjih 10 milijonov dolarjev je sicer umestna, bo pa nedvomno pritisnila tudi IEZE. To dodatno obveznost moramo sprejeti z nami vred pa seveda tudi Iskra Commerce; le-ta bo moral storiti več na novih tržiščih, da bi uspeli prodati naše nezasedene zmogljivosti, zlasti TOZD Upori in HIPOT.

IEZE v 8 mesecih: proizvodnja 51% l. načrta (ind.114), celotni prihodek 62% (ind. 135), izvoz 47% (ind. 106), uvoz 49% (ind. 115).

Pri našem uvozu ugotavljamo, da je naraščal po stopnji 27 %, pri čemer lahko rečemo, da so tehnologi docela zatajili. To seveda ne velja za vse temeljne organizacije, saj so na primer v TOZD Polprevodniki uvoz povečali le za 16, izvoz pa za 35 %, SEM celo 3 % manj kot lani, zato pa so Elektroliti uvoz povečali kar za 63 %, Keramični kondenzatorji pa celo za 92 %, čeprav tu velja opravičilo zaradi nedobave keramičnih telesc iz TOZD Keramika. Vendarle pa vse to kaže, da imamo v TOZD še dovolj področij, kjer bi lahko uvozne materiale zamenjali z domačimi. To sicer ni lahka naloga, lotiti pa se je bo treba zavzeto in dosledno, sicer se bodo morala kolesa (ob le 60% fizičnem prilivu uvoznega materiala) počasi ustaviti.

Vendar moramo vsem notranjim naprezanjem dodati še eno in to bistveno ugotovitev. Kupujemo namreč materiale z zelo kratkimi plačilnimi roki, ali celo z akreditivi, naši prilivi za izvožene izdelke pa so dolgi med 180 in 360 dnevi! To seveda ni naša krivda, pač pa naloga Iskre Commerce in prepričan sem, da bo le-ta storil vse, da se bo stvar izboljšala.

V IEZE smo se dogovorili za najstrožje omejitve pri uvozu, torej za interne ukrepe, ki so še zlasti hudi za TOZD, pretežne izvoznice, vendar ne smemo prezreti tega, da smo proizvajalci elementov in dobavitelji finalistom in jim nadomeščamo uvoz. Nujno se bo za to treba dogovoriti z njimi, da bodo participirali določen delež za naše uvozne postavke, ali pa bodo morali uvažati celotne elemente, za kar bodo seveda morali plačati petkrat toliko, kot bi znašala uvozna participacija za naše uvozne potrebe.

Kako ocenjujete možnosti IEZE do konca letošnjega leta?

Do konca leta 1980 bom vsekakor zaskrbljen. Ukrepi, ki v danem trenutku najbolj prizadevajo proizvajalce izdelkov za široko potrošnjo, se bodo nedvomno odražali tudi v IEZE, kajti še vedno smo v pretežni meri dobavitelji proizvajalcem izdelkov za široko potrošnjo. Zato je naša naloga, seveda ne kratkoročna in se moramo o njej intenzivno pogovarjati bolj smelo in s širšim sodelovanjem stopiti na pot profesionalizacije naših elementov.

Po vsej verjetnosti ekonomski pokazatelji ob koncu leta ne bodo najboljši, vendar menim, da bomo ob realizaciji nalog iz že prej omenjenih akcijskih programov TOZD povečali naš izvoz (ki pa zaradi dolgih plačilnih rokov ne bo imel ustreznega učinka v l. 1980) in zmanjšali uvoz. Zaposlovanje moramo praktično ustaviti, vendar ne na področju kreativnih sodelavcev, ki jih v naši DO še precej potrebujemo. Bistveno moramo izboljšati izkoriščenost razpoložljivega delovnega časa, saj smo imeli na primer v prvem polletju kar 22,2 % neproduktivnih ur! Tudi z obratnimi sredstvi ravnamo vse prej kot gospodarno. Zaloge na razredu 3 smo ob koncu polletja imeli kar za 43 % višje od lanskih v enakem obdobju.

Skratka – do konca leta nas čaka še veliko in pomembnih nalog, katerih dosledna rešitev nam edino lahko pomaga do ugodnih začetnih pozicij za težko poslovno leto 1981, kot prvo in zato še posebej pomembno v novem srednjeročnem obdobju. –J. C.–

Razširitev sodelovanja z NDR

Na povabilo vzhodnonemškega ministrstva za elektro industrijo in elektroniko so bili minuli teden na obisku v Vzhodnem Berlinu vodilni Iskrini delavci Anton Stipanič, Aleksander Mihev, Stane Preskar, Tone Kovič, Gojmir Blenkuš, Zdene Skok in Marjan Japelj. Najprej so se sešli z generalnimi direktorji in njihovimi sodelavci kombinatov E. A. W., Elektroanlagenbau, Robotron in Nachrichtenelektronik na pogovore o kooperacijah in poslovnotehničnem sodelovanju. Kot je znano, ima Iskra z vzhodnonemškimi partnerji kooperacijsko sodelovanje na področju nizkonapetostne stikalne tehnike in avtomobilskih žarnic, poslovno tehnično pa sodelujemo na področju elektronike za analizno merilno tehniko z V. E. B. Carlom Zeissom Jena.

Pogovori so zajeli tudi možnosti za razširitev sodelovanja na področju avtomatizacije prometa in procesov v industriji, upravljanja z orodnimi stroji in računalniške tehnike. Predstavniki obeh strani so opozorili zlasti na to, da je treba v prihodnjih mesecih po strokovni plati ugotoviti možnosti sodelovanja na omenjenih področjih ter izluščiti tiste programe, ki so zanimivi za dolgoročno sodelovanje med Iskro in vzhodnonemško elektro industrijo.

Delegacija Iskrinih vodilnih delavcev je med obiskom v Vzhodnem Berlinu podpisala tudi pogodbo o podaljšanju dolgoročne kooperacijske pogodbe na področju nizkonapetostne stikalne tehnike za prihodnjih pet let in v okviru te pogodbe tudi letno pogodbo za prihodnje leto. Dokument so s strani Iskre podpisali glavna direktorja kranjske Elektromehanike in Avtomatike ter predstavnik Iskre Commerce.

Ob koncu obiska je Iskrino delegacijo v Vzhodnem Berlinu sprejel minister elektroindustrije in elektronike NDR Gotfried Steger. Izredno pohvalno je ocenil dosedanje sodelovanje med Iskro in vzhodnonemškimi partnerji, hkrati pa izrazil željo, da bi to sodelovanje še razširili.

L. D.

Sestanek predsedstva KS ZSMS SOZD Iskra

Mladi smo na svojem prvem sestanku po počitnicah največ pozornosti posvetili pripravi na organizacijo volilnoprogramske konference mladih SOZD Iskra. Dogovorili smo se, da bomo to konferenco združili tudi s posvetovanjem na katerem se bomo seznanili s poslovanjem SOZD Iskra, delovanjem sindikata in samoupravnih organov SOZD ter delom in problemi, s katerimi se srečujejo mladi v svojih sredinah.

Konferenca bo od 24. do 26. oktobra, na njej pa bo sodelovalo prek sto mladih iz vseh osnovnih organizacij ZSM v SOZD Iskra. Delo pa bomo skušali organizirati tako, da si bomo mladi tudi izven obveznega programa izmenjali izkušnje in se med seboj še bolje spoznali in s tem ustvarili temelje za uspešno delo mladinske organizacije v naslednjem obdobju. V pripravo konference in njeno izvedbo je potrebno vključiti čim več mladih, preteheati probleme in skušati najti ustrezne predloge za njihovo reševanje.

Predsedstvo je tudi sklenilo, da bomo poskušali posvetovanje s konferenco organizirati čimbolj racionalno a vendar uspešno zato bomo kraj določili naknadno.

Za boljši pretok informacij in seznanjanje čim širšega kroga Iskrašev z delom mladih je predsedstvo KS ZSM imenovalo informativno skupino, ki jo bo vodil Stane Fleischman.

Mladi smo obravnavali tudi spremembe samoupravnega sporazuma s KK Iskra – Olimpija in se z njimi strinjamo, saj smo bili že vseskozi mišljenja, da edino nagrajevanje po uspehih lahko vodi do dobrih medsebojnih odnosov.

Seznanili smo se tudi z udeležbo naših mladincev na delovnem posvetovanju pri nemških sindikatih (IGM) in o posvetovanju predsedstva koordinacijskega odbora EEIJ ter obiska mladinske delovne brigade „Bratstvo i jedinstvo".

A. C.

Odprt center CETES in DEMO Iskra Data v Mariboru

(Nadaljevanje s 1. strani)

čanje kapacitet sistema. Tudi tu želim poudariti, da je novi računalnik delo domačih glav in rok in da je s tem tako imenovano licenčno obdobje za nami.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem, ki ste pripomogli k današnji uspešni otvoritvi, ki je le eden izmed važnih mejnikov pri skupnih naporih za naš skupni boljši jutri.

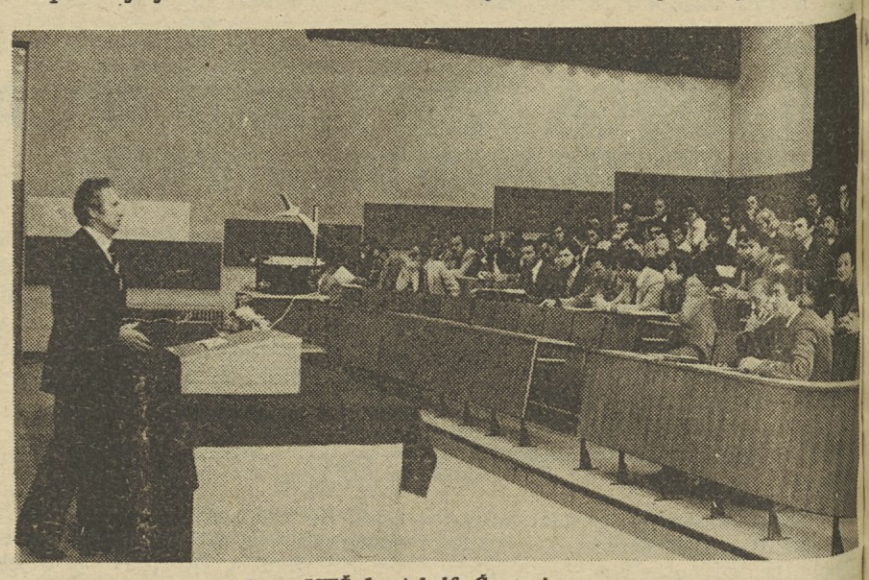

Pozdravna beseda dekana VTŠ dr. Adolfa Šostarja.

O sodelovanju Visoke tehniške šole z združenim delom je podrobneje spregovoril predstojnik VTO Strojništvo prof. dr. Alojz Križman, v okviru katere tudi deluje CETES. Dejal je, da deluje center v okviru Inštituta za strojništvo in da predstavlja CETES resničen pionirski podvig v jugoslovanskem prostoru glede uvajanja računalništva na področje tehniškega konstruiranja, kjer se zlasti uveljavljajo na področju strojništva in gradbeništva.

Vodja CETES dr. Anton Jezernik je podrobneje spregovoril o dejavnosti Centra za tehniški software na VTŠ ter poudaril, da služi center predvsem gospodarstvu in manj čistemu pedagoškemu procesu, saj je tesno povezan z združenim delom in proizvajalci računalnikov, konkretno z Iskrino TOZD Tovarna računalnikov.

Tako je namen centra ustvarjati znanje za domače potrebe, pri čemer je seveda potrebna aplikativna programska oprema za razvijanje konstrukcij in obdelavo različnih tehniških aplikacij. Računalniško projektiranje namreč obsega vse tri faze dela: od ideje, do realizacije, to je od računanja, prek risanja do optimalne realizacije zastavljenega projekta. Spričo sedanjih težav pri uvozu opreme so se zato tesno povezali z Iskro kot proizvajalcem, s katerim nameravajo skupno nadalje razvijati znanja za domači računalnik Iskra Data 1680.

Tako dela opreme za projektiranje pri nas nimamo, to je risalna in grafična oprema, ki jo nameravajo skupaj z Iskro in celjsko Libelo izdelati sami. Zato pripravljajo lastem risalnik, skupaj z Iskro pa grafične zaslone, kar naj bi bilo vse kompatibilno tudi z drugimi računalniškimi sistemi. Pri risalnikih so opravili 40 do 50 % celotnega dela in računajo, da bo v šestih do osmih mesecih prototip tudi že izdelan in bo možnost za izdelavo manjše serije. Glede grafičnih zaslonov, ki jih bo izdelovala Iskra, pa so roki še krajši, saj menijo, da bo proizvodnja le-teh stekla že v treh do štirih mesecih. Tako bomo dobili del domače softwarske opreme, ki bo služila za konstrukcije v gradbeništvu in strojništvu ter tako omogočila, da bodo naši projektanti na tem področju lahko izdelali svoje projekte, ki bodo tudi optimalno najboljši, 3 do 7 krat hitreje kot doslej.

Ob koncu otvoritve je sledila demonstracija uporabniške programske opreme na računalniškem sistemu ISKRA DATA C 18–20 in grafične opreme, ko smo konkretno videli analizo konstrukcij in avtomatizirano risanje.

D. Ž.

Izobraževanje kadrov za raziskovalno-razvojno delo in množično inovacijsko dejavnost

Ivan Grebenc
Julij Bertoncelj

Namen referata je predvsem vzpodbuditi razmišljanja o razmeroma širokem spektru nalog, ki jih izobraževanje lahko prispeva k večji človekovi ustvarjalnosti človeka in s tem k boljši inventivni dejavnosti pri nas. Poseben poudarek velja dejstvu, da sta enako pomembni ustrezna vsebina izobraževanja in pravilna usmeritev vzgoje. Oboje hkrati pa pomeni tisto komponento, ki je nikakor ni mogoče uresničiti na hitro, s sprejetjem zakona, samoupravnega akta ali skupščinskega odloka. Rezultati uspešno opravljenih izobraževalnih nalog bodo pokazali svojo resnično vrednost šele v daljšem časovnem obdobju.

Z reformo srednjega in visokega izobraževanja je dana ugodna priložnost za vsestransko premišljene nove izobraževalne programe, ki bodo v pravilni meri vključevali tudi vzgojo in izobraževanje za inventivno delo.

Ustrezno oblikovani programi dopolnilnega in funkcionalnega izobraževanja, še posebno pa tesnejša poveza med znanstveno-raziskovalno in izobraževalno dejavnostjo ter med proizvodnjo in s tem oplajanje kadrov pa sta dva pogoja, ki v današnjih razmerah omogočata razmeroma hitro in ugodno rast invencije v našem gospodarstvu; (organiziranost, motiviranost, nagrajevanje itn.)!

1. Uvod

Danes lahko samo še ugotavljamo, da nismo dosegli ciljev, ki jih je predvidel družbeni plan 1976–80. Z veliko mero besedne kritike dosedanjega dela smo se sicer lotili oblikovanja prihodnjega družbenega plana, pri čemer se nismo pozabili sklicevati na svetovno gospodarsko situacijo, na energijo in nafto, na zapiranje tržišč in na podobno. Vse je služilo kot pomembna olajševalna okoliščina za naše skromne rezultate. Jugoslovanski zunanjetrgovinski blagovni primanjkljaj je dosegel v letu 1979 116 milijonov dinarjev, od leta 1978 je porastel za skoraj 50 %, kar je vodilo zvezni izvršni svet do sklepa, da je treba spodbuditi vse družbene subjekte, da se stabilizira naše gospodarstvo in zaustavi negativne težnje.

Vzroke za tako gospodarsko stanje lahko sicer iščemo v svetovnih dogajanjih, poglavitni pa so vsekakor pri nas, doma.

Z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da se med tako imenovanimi domačini razlogi daleč na prvem mestu pojavlja nezadostnost aktualnega znanja v industrijskih proizvodnih procesih, kar se odraža:

– pri prepočasnem uvajanju sodobnejših metod dela,
– v slabem izkoristu sedanjega znanja zaposlenih,
– v preslabem vključevanju svetovnih raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti v proces družbene reprodukcije in tudi v še vedno nedodelanem sistemu vključevanja znanstvenih, tehnoloških in drugih strokovnih informacij v neposredno reševanje proizvodnih problemov.

Tehnično in zato tudi gospodarsko visoko razvite države so že zdavnaj spoznale, da je za sodobno industrijsko proizvodnjo bolj pomembno razpoložljivo aktualno znanje, kot so pomembne surovine, energija ali celo fizična delovna sila, ki jo bo vse bolj izrivala robotizacija delovnih mest.

Zaradi tega se je smiselno zaustaviti ob tej trditvi in upoštevati ta vpliv pri analizi vzrokov za naše sedanje gospodarsko stanje. Veliko je bilo že napisanega, še več pa povedanega o nujnosti uvajanja inovacijsko vodenih procesov, zato je na tem mestu že povsem odvečno vprašanje – inovacijski proces, da ali ne?

Zavedati se moramo, da je znanstveno tehnološka revolucija proces, ki ima svojo dinamiko in svoje značilnosti. Sleherna družba, ki se nujno mora vključevati v tokove sodobne tehnološke revolucije, se lahko vključuje na naslednje načine:

1. z lastno ustvarjalnostjo na področju novih, izvirnih dosežkov:
2. z ustvarjalno uporabo in vključevanjem svetovnih znanstvenih in tehnoloških dosežkov v lastne razvojne tokove;
3. s prevzemanjem tujih dosežkov, katere pa lahko prevzema neposredno in pasivno ali pa povezavo z ustvarjalnim doseganjem in z nadaljnjim, razvojem v lastni usmerjenosti.

Našteti vrstni red naj bi bil tudi normalen v odnosu med lastno in tujo ustvarjalnostjo.

Nemogoče je uvajati kakršenkoli inovacijski provec in slediti po naštetih točkah razvrščeno ustvarjanost brez ustrezno izobraženih in usposobljenih kadrov. Zelo smelo pa lahko trdimo, da je kadrovska baza inventivno dejavnost šibka.

2. Kakšna je naša dejanska kadrovska baza in koliko ustvarjalnosti zmore?

V številnih razpravah o investivni dejavnosti v Jugoslaviji, pa tudi v naši ožji domovini, se največkrat kot velike zavore našteva slabo organiziranost, neurejeno nagrajevanje in stimuliranje inovacij, administrativne postopke pri realiziranju izumov in tehničnih izboljšav in podobno. Le redko pa se vprašujemo, v koliki meri so naši strokovnjaki sposobni in voljni ustvarjalno razmišljati. Razširjeno pomeni to vprašanje, ali je njihova strokovna izobrazba na ustreznem, zlasti dovolj aktualnem nivoju? Po drugi strani pa pomeni dilemo, kakšna je sploh njihova pripravljenost za inventivno dejavnost.

Smelo lahko trdimo, da je v človeku samem najbolj kritična zavora in največji dokazni razlog za ugotovljeno slabo stanje naše domače uporabe znanja. V povprečju so naši možgani vedno bolj leni; vedno bolj se ukvarjajo z manj pomembnimi rečmi, z osebnimi pridobitniškimi in malomeščanskimi zadevami. Razumljivo je, da je in da bo vedno določen del ljudi pač tak, zastaviti pa si velja vprašanje, koliko naš vzgojnoizobraževalni sistem usmerja mladino v pravilna razmišljanja in v prave delovno-ustvarjalne navade.

Da bi se izognili subjektivnim ocenam in raznim osebnim razmišljanjem, naj navedemo nekaj podatkov, ki so bili zbrani v okviru raziskovalne naloge, „Izobraževanje tehnično-tehnoloških kadrov". Nalogo je za Gospodarsko zbornico Slovenije izdelal Zavod za tehnično izobraževanje Ljubljana, končana pa je bila v letu 1978.

Čeprav je bil osnovni namen naloge ugotoviti, v kolikšni meri za različne nivoje tehnično-tehnoloških kadrov ustrezata njihova dejanska izobrazba in osvojeno znanje, pa je bilo v analizo vključenih tudi več vprašanj o ustvarjalnosti, zlasti o ocenjevanju lastnih razvojnih (ustvarjalnih) sposobnosti in dosežkov, o kvaliteti in zmožnosti dejanskega znanja in podobno. Skupno je bilo v analizo zajetih 360 ljudi, izbrani pa so bili iz vrst vodstvenih tehničnih kadrov, iz vrst razvojnih oziroma ustvarjalnih kadrov in iz operativnih vrst. Iz vsake skupine je bilo v usmerjeni intervju vključenih po 120 strokovnjakov iz različnih organizacij združenega dela. Čeprav vzorec ni velik, pa lahko iz dobljenih podatkov sklepamo in potrdimo nekatere pesimistične napovedi.

Z raziskavo so bila ugotovljena mnenja posameznikov o naslednjih vprašanjih:

– o zadostnosti znanj, ki jih tehnično-tehnološki kadri pridobijo v namembnem ciklu izobraževanja;
– o ustrezanju med zahtevami sistemizacije in dejansko razmestivijo
– o udejstvovanju na področju inventivne dejavnosti, katere nosilci naj bi bili. (Povezano s tem vprašanjem: o dosežkih in o zadovoljnosti posameznih udeležencev intervjuja);
– o možnostih, da se zagotavlja objektivne pogoje za kvalitetno delo (literatura, strokovni pripomočki itn.);
– o potrebnih funkcionalnih znanjih in o potrebah po interdisciplinarnosti znanja;
– o vključevanju v razne oblike dopolnilnega ali funkcionalnega izobraževanja v zadnjih dveh letih;
– o študiju ob delu in o razlogih za študij;
– o drugih formalnih in neformalnih oblikah izobraževanja.

Poleg naštetih so bila vključena še nekatera druga vprašanja.

Odgovori na celoten spekter vprašanj podajajo veliko mnenj in predlogov ter v celoti lahko tvorijo koristen pripomoček tudi oblikovalcem izobraževalnih programov.

S vprašanji o uvajanju lastnih inovacijskih dosežkov in večjih lastnih dognanj ter o uvajanju domačih ali tujih novitet smo želeli ugotoviti stopnjo ustvarjalnosti anketirancev. Ugotovljeno je bilo, da se na

POGOVOR O ZUNANJI TRGOVINI Z LUDVIKOM KRANJCEM

Solidarnost znotraj Iskre ne sme biti le beseda

V sedanjih zaostrenih pogojih poslovanja smo se o zunanje-trgovinski dejavnosti Iskrinih temeljnih in delovnih organizacij pogovarjali s svetovalcem za to področje v Iskri Commerce Ludvikom Kranjcem. V prejšnji številki našega tednika smo objavili tisti del intervjuja, ki se je nanašal na splošni zunanje-trgovinski položaj Jugoslavije, Slovenije in Iskre, konkretno pa smo spregovorili tudi že o uvoznih problemih, ki pestijo marsikateri Iskrin kolektiv in bolj ali manj, ogrožajo normalni potek proizvodnje.

V Iskri smo za reševanje kriznega položaja ustanovili t.im. krizni štab, ki ga vodite vi. Bi pojasnili delo tega telesa?

Ustanovili smo ga prav z namenom, da se v nobeni Iskrini organizaciji ne bi ustavil niti en stroj, oziroma da bi bila proizvodnja ogrožena karseda v najmanjši meri. Krizni štab ima vse pravice, da poseže v uvoz Iskrinih delovnih organizacij, same delovne organizacije pa so mu zaupale, da lahko reklamira uvozne prijave v višini 5 % pravic od neizkoriščenih uvoznih prijav v posameznih organizacijah."

In kdo so člani štaba?

V njem so še: s strani proizvodnih delovnih organizacij direktorji komercialnih področij, iz Iskre Commerce direktor zunanjetrgovinske temeljne organizacije ter direktorja direkcij izvoza in uvoza iz te TOZD, iz SOZD pa je v kriznem štabu Franc Vreček.

Delovanje kriznega štaba ni tako enostavno, kajti stališča Iskrinih delovnih organizacij, kdo, koliko in kaj lahko uvaža, so, verjetno, zelo različna. Razumljivo je, da se vsak zavzema zase, seveda pa tega ne bi smel počenjati na račun drugega. Kako ste to uredili v štabu?

Krizni štab odloča soglasno. V primerih, ko te soglasnosti ni, pa odločajo člani z večino glasov.

Kot mi je znano, je imel krizni štab doslej že tri seje, kateri so bili najpomembnejši sklepi in ugotovitve teh sej?

Vsekakor je bil najpomembnejši sklep ta, da v Iskri specificiramo dodatne možnosti izvoza ter ugotovimo obseg potrjenih uvoznih prijav v letošnjem drugem polletju, kot tudi strukturo teh uvoznih repromaterialov. S tem smo želeli ugotoviti, katere izdelke (in v kolikšni vrednosti) ne potrebujemo tako nujno in lahko njihov uvoz storniramo, oz. reklamiramo. Vse seveda z namenom, da uvozimo tisto, kar je najbolj potrebno, in da karseda najbolj racionalno izkoristimo že tako pičle uvozne možnosti.

Ena od pomembnejših dolžnosti in pristojnosti kriznega štaba je torej, da pomaga reševati probleme med Iskrinimi delovnimi organizacijami?

Res je in o tem sva delno že spregovorila. Sklep kolegija glavnih direktorjev – bil je v prvi polovici septembra – je, da lahko krizni štab uporabi za reševanje hujših uvoznih problemov 5 % od celotne vrednosti potrjenih prijav.

Kako pa je z novimi uvoznimi naročili?

Pri vprašanju novih naročil uvoznega blaga bomo morali v Iskri upoštevati predvsem možnost prijavljanja novih zaključkov na osnovi deviznih prilivov. Zato bomo morali strogo spoštovati ta pogoj, da ne bi z naročili ustvarjali takšnih obveznosti, ki jih ne bi mogli pokriti. Povedati moram, da imamo Iskraši že zdaj velike zaloge na carinskih skladiščih, hkrati pa imamo pri tujih dobaviteljih naročeno že veliko reprodukcijskih materialov. Vprašanje je, kako bomo lahko vse to sploh uvozili.

Zadnja seja kriznega štaba je bila pred dnevi, točneje 15. septembra, torej že potem, ko je skupščina SIS EOT sprejela izredno restriktiven sklep o dodatnih omejitvah pri razpolaganju z devizami za plačevanje uvoza reprodukcijskih materialov, opreme in širokopotrošnega blaga. Kot je znano, so s tem sklepom dodatno omejili razpolaganje z devizami za plačevanje uvoza na 60 % od deviznega priliva, saldo deviznih pravic pa so znižali za 40 %

Na tej zadnji seji kriznega štaba smo sprejeli sklep, po katerem bodo lahko Iskrine temeljne in delovne organizacije izdajale uvozna naročila za prvo četrtletje prihodnjega leta v višini 25 % možnosti, ki smo jo ocenili glede na načrtovani devizni priliv od izvoza v prvih treh mesecih prihodnjega leta. Pri tem smo upoštevali, da bomo lahko razpolagali s 70 % od našega deviznega priliva. Takšno navodilo o razpolaganju z devizami smo dobili od SIS EOT in sicer kot pomoč pri izdelavi srednjeročnega načrta za prihodnje petletno obdobje in predvsem za plan poslovanja v prihodnjem letu.

Pogosto se, žal, v Iskri dogaja, da nekateri kolektivi ne spoštujejo dogovorov, med njimi tudi ne uvoznih.

Prav ste rekli – žal. S sedanjim načinom naročanja v tujini ne bomo mogli več nadaljevati, saj mnogokatere delovne organizacije skoraj nenadzorovano naročajo ter ne spoštujejo usklajenih planov uvoza na ravni celotne sestavljene organizacije, kaj šele lastnih možnosti na osnovi izvoza oziroma deviznega priliva, ki pa je osnovni pogoj za uvozna naročila.

Zaprosil bi vas le še za kratko oceno solidarnosti v zunanjetrgovinski menjavi Iskrinih kolektivov, solidarnosti, ki je večkrat le beseda in nanjo vse prepogosto pozabljamo.

Poudaril bi le tole: z razumnim in racionalnim naročanjem uvoznega blaga ter z medsebojnim solidarnim reševanjem uvoznih problemov med Iskrinimi temeljnimi in delovnimi organizacijami bomo mnogo, mnogo laže premoščali vse težji zunanje-trgovinski položaj, položaj, ki pa bo po vseh obetih prihodnje leto še hujši.

Lado Drobež

DELAVSKI SVET SOZD ISKRA BO RAZPRAVLJAL O:

Sodelovanje Iskre in SOZD ZP Strojegradnje

Na svojem bližnjem zasedanju bo delavski svet SOZD Iskra sklepal tudi o predlogu samoupravnega sporazuma o medsebojnem sodelovanju na področju avtomatizacije proizvodnih in infrastrukturnih sistemov med SOZD Iskra in SOZD ZP Strojegradnje Ljubljana.

Predlog samoupravnega sporazuma predstavlja okvir in načela za sklepanje posebnih samoupravnih sporazumov ali pogodb, ki jih bodo sklepale DO ali TOZD Iskre na posameznih področjih sodelovanja s posameznimi organizacijami SOZD ZP Strojegradnje in opredeljuje področja medsebojnega sodelovanja.

O namenu in ciljih sporazumevanja je treba zapisati, da so cilji sporazuma skupno oblikovanje in krepitev samoupravnega sporazumevanja v razvojnih in proizvodnih programih, inženiringu in tržnih nastopih doma in v tujini, v usklajevanju poslovne politike udeleženk in zagotavljanju usklajenega delovanja na domačem in tujem trgu, v sodelovanju na področju razvojnoraziskovalnega dela ter vključevanju dosežkov tega dela v proizvodnjo na tistem delovnem področju, ki je predmet tega sporazuma in končno v izmenjavi izkušenj na področju organiziranja, samoupravljanja in kadrovske politike.

Seveda je za to potrebno usklajevanje razvojnih konceptov ter sodelovanje na skupnih razvojnih projektih ter skupnih tržnih in inženirskih nastopih.

Sporazum navaja tudi delovno področje sporazumevanja in sodelovanja, ki zajema energetiko, transport, kemijo, metalurgijo, agroživilstvo, gradbeništvo, obdelovalne stroje, zaščito okolja, usnje in tekstil, konstrukcije, površinsko zaščito, komponente in raziskovalne kapacitete, kjer je zlasti pomembno sodelovanje na področju izbire in nabave razvojnoraziskovalne opreme, pridobivanje ustreznih kadrov, raziskovalcev in podobno.

Za izvajanje medsebojnega sodelovanja predvideva sporazum podrobno medsebojno obveščanje o obstoječih proizvodnih programih na posameznih delovnih področjih, izdelavo in medsebojno prezentiranje ustreznih analiz tržnih potreb, usklajevanje srednjeročnih planov in letnih programov in medsebojno obveščanje ter posvetovanje o obstoječem in nameravanem sodelovanju z drugimi organizacijami združenega dela. Poleg oblik pravkar navedenega sodelovanja bodo za konkretizacijo le-tega DO oziroma TOZD obeh udeleženk sklepale za posamezna delovna področja ozirona posamezne projekte posebne sporazume, oziroma pogodbe o združevanju dela in sredstev ter o drugih načinih medsebojnega sodelovanja in pri tem uvajale medsebojne dohodkovne odnose.

Za koordinacijo izvajanja pa predlog samoupravnega sporazuma predvideva koordinacijski odbor, v katerega bosta imenovala delavska sveta udeleženk po tri člane.

Predloženi sporazum ne predstavlja nikakršnih materialnih obveznosti, ker bodo le-te predmet konkretnih sporazumov ali pogodb posameznih Iskrinih organizacij s SOZD ZP Strojegradnje.

D. Ž.

ISKRA – INSTITUT ZA KAKOVOST IN METROLOGIJO LJUBLJANA

Laboratorij za elektroakustične meritve Inštituta za kakovost in metrologijo

V sklopu Instituta za kakovost in metrologijo (IKM), Iskrine raziskovalne delovne organizacije skupnega pomena za preskušanje, metrološki nadzor, verificiranje ter vzdrževanja merilnih instrumentov in opreme, že vrsto let deluje tudi laboratorij za elektroakustične meritve, ki ga vodi ing. Mitja Adili.

Laboratorij je ne le v okviru SOZD ISKRA, temveč tudi v širšem slovenskem prostoru edini te vrste. Mnogim je znan predvsem kot „gluha soba". V njem se namreč poleg delovnega prostora nahaja akustično izoliran brezodmevni merilni prostor, katerega stene so obložene z absorpcijskimi materiali, ki vsrkajo do 98 % zvočne energije. Akustični pogoji v prostoru so blizu teoretični predpostavki prostega zvočnega polja.

Laboratorij je namenjen za natančne elektroakustične meritve, analize, preskuse in raziskave, upoštevaje pri tem zahteve ustreznih mednarodnih, jugoslovanskih, panožnih in internih standardov, pravilnikov, normativov ipd.

Dejavnost laboratorija sega tudi na področje vibracij, ki je s področjem akustike tesno povezano. Ta povezanost se odraža v stalnem sodelovanju laboratorija s klimatsko mehanskim laboratorijem IKM, v katerem se med drugim izvajajo preskusi vibracij in udarcev.

V preteklem letu smo laboratorij prostorsko razširili in obnovili ter delno dopolnili z novo merilno opremo, ki omogoča tudi dislocirane meritve in analize. Med novo opremo zasluži pozornost pistonfon, sekundarni etalon zvočnega tlaka, v kratkem pa med drugo merilno opremo, s katero moderniziramo laboratorij pričakujemo tudi sekundarno normalo pospeška.

V zvezi s tem velja omeniti, da si IKM tudi na področju akustike in vibracij prizadeva pridobiti pooblastila za verificiranje instrumentov in opreme.

Sodelovanje s TOZD, ki imajo v SOZD ISKRA elektroakustiko v svojem programu, bodisi se s problemi s tega področja srečujejo le občasno, je tvorno in se uspešno razvija.

V strukturi dela opažamo v zadnjih letih porast nalog, vezanih na meritve in analize hrupa, t.j. problema, ki ga v naše delovno, bivalno in naravno okolje vnašajo stroji, vozila in drugi viri hrupa.

Sodelujemo v tehniškem odboru za elektroakustiko (TO 29) Jugoslovanskega elektrotehniškega komiteja. V pogledu tehničnih zmogljivosti pa smo usposobljeni za sodoben pristop pri reševanju nalog s področja elektroakustičnih meritev, tako za potrebe organizacij v sklopu SOZD ISKRA, kakor tudi za zunanje naročnike.

kakršenkoli način ukvarja z razvojnim (ustvarjalnim) delom le slaba tretjina vprašancev, po strukturi pa je bila daleč največja njihova udeležba pri takem razvojnem delu, pri katerem gre za uvajanje tujih dosežkov v lastno delovno organizacijo.

Posebno vprašanje je bilo usmerjeno v zadovoljstvo vprašancev z lastnimi strokovnimi dosežki. Mnenja tehnično-tehnoloških kadrov o njihovih lastnih dosežkih na področju strokovnega dela je značilen podatek, ki dovoljuje tudi sklepati o motiviranosti in željah posameznika po dopolnilnem izobraževanju, pa tudi po ustvarjalnem delu. Odgovori kažejo, da je „nezadovoljnih" le borih 18,3 % vprašancev, ostali pa so s svojimi dosežki v celoti ali vsaj v glavnem zadovoljni. Zadovoljstvo s stanjem pa ni tisto gibalo, ki bi omogočalo intenzivno inventivno razmišljanje.

Povzemamo še nekatere druge ugotovitve, ker ocenjujemo, da značilno označujejo dejansko povprečno stanje tehnično-tehnoloških kadrov v združenem delu. To pa so prav tisti kadri, ki tvorijo bazo inventivne dejavnosti!

1. Znanje, pridobljeno med rednim šolanjem na srednjih, višjih in visokih šolah, ne zadošča zahtevam, ki izhajajo iz razvitosti delovnih mest. Pridobljeno znanje je kritično ocenilo kot zastarelo z odgovori skoraj 50 % vprašancev.
2. Izrazito je čutiti potrebo po interdisciplinarnih znanjih. Zlasti bi morala biti prisotna znanja iz moderne organizacije dela, sodobne tehnologije, razvoja in dizajna, kontrole kvalitete in podobno.
3. Slovenski strokovni kadri jasno sodijo, da stopnja izobrazbe glede na sistemizacijo del in nalog, kar kaže na dokajšnje razlike med zahtevami razpisov in dejansko vsebino dela. Najbolj kritično je tako stanje pri vodilnem kadru.
4. Analiza o vsebini dela slovenskega tehničnega strokovnjaka v organizaciji združenega dela pa je tudi pokazala, da le dobra polovica vsakodnevnih del in nalog npr. inženirja zahteva visoko izobrazbo, za ostalo pa bi zadoščala srednja ali celo nižja izobrazba; veliko pa je tudi administrativnega dela.
5. Odgovori izkazujejo pasiven odnos do razvojnega in raziskovalnega dela, po drugi strani pa tudi vse bolj čutiti le napor za uvajanje tujih novitet. Ta indikacija ali ugotovitev se popolnoma ujema s podatkom, da je v letu 1974 v slovenskem gospodarstvu temeljilo na tujem znanju 49 % proizvodnje in da je štiri leta pozneje na tujem znanju temeljilo že 60 % proizvodnje.
6. Vodilni in vodstveni tehnično-tehnološki kadri zavzemajo v večini primerov pasiven odnos do lastne ustvarjalnosti in zato enakega tudi do tistih kadrov, ki kažejo določeno ustvarjalnost.
7. Ugotovljeno je, da se v povprečju le enkrat v dveh letih udeleži delavec na zahtevnejšem delovnem mestu neke oblike izobraževanja kljub relativno mladi starostni strukturi zajetega vzorca vprašancev.
8. Večina kadra, ki stremi le za formalno boljšo izobrazbo, ne sledi zahtevam delovnega mesta. Običajno ubere pot najmanjšega napora, zaobide zahtevnejše tehnične fakultete in se vse bolj usmerja v družboslovne šole.
9. Kot kažejo razmere, je pridobivanje dopolnilnih znanj (pa tudi potrebnih interdiscplinarnih znanj) s študijem ob delu drago in predvsem dolgotrajno. Kar dve tretjini vprašancev meni, da so druge oblike izobraževanja boljše, ker hitreje vodijo do cilja. Za primerne naštevajo naslednje oblike:
   - Izobraževanje v obliki raznih seminarjev in predavanj z ozko opredeljeno vsebino v časovno ustreznem obsegu. Če je le mogoče, naj bi tako izobraževanje potekalo v delovni organizaciji ali vsaj v kraju slušateljevega bivanja.
   - Razne oblike specializacije ob delu.
   - Funkcionalno izobraževanje po specialnostih in tudi praktično usposabljanje na delovnih mestih.
10. Zanimanje za funkcionalno izobraževanje je skromno, vzroki za to pa so v slabo organiziranih oblikah, v slabem motiviranju in v slabem stimuliranju za tako izobraževanje. Slednje zahteva družbeno priznanje in vrednotenje na tak način pridobljenega znanja, pa tudi vrednotenje v smislu nagrajevanja. Tovrstno izobraževanje ne pomeni gradacijo v izobrazbi, ampak ustvarja pogoje za kvalitetnejše opravljanje del in nalog.

Našteli smo nekaj ugotovitev, ki jih je dala raziskava o izobraževanju in o znanjih tehnično-tehnoloških kadrov. Omejili smo se na ugotovitve, ki utegnejo biti zanimive za razpravo o inventivni dejavnosti. Povzemanje številnih drugih, tudi zanimivih ugotovitev raziskave, pa presega okvir tega referata.

3. Družbeni dogovori o inovacijah: kaj je bilo narejenega na področju kadrovske politike?

V posebnem poglavju o kadrovski politiki je družbeni dogovor v več členih opredelil tudi naloge s področja izobraževanja ter zlasti poudaril:

- da je treba organizirati načrtno usposabljanje, predvsem raziskovalnih pa tudi drugih strokovnjakov, ter temu primerno prilagoditi izobraževalne programe v rednih izobraževalnih institucijah in v stalnem strokovnem izpopolnjevanju in v specialističnem izobraževanju;
- da je treba nasploh v vzgoji in izobraževanju v učni proces vključevati pomen novega znanja in napredka – torej mladini privzgojiti inventivno gledanje na svet;
- da je treba slehernega delovnega človeka vzpodbujati k ustvarjalnemu delu. Tudi vzpodbuda k stalnemu izpopolnjevanju znanja je zelo pomembna komponenta človekove ustvarjalnosti.

Družbeni dogovor je razčlenil naštete naloge, dovolj močno poudaril pomen izobraževanja v celoti ter tudi določil nosilce posameznih nalog. Dogovor je bil podpisan leta 1976, torej pred štirimi leti.

Da bi ugotovili, v koliki meri se inventivna dejavnost že pojavlja v izobraževalnih programih, bodisi kot sestavni del v strokovnih predmetih, kot poseben predmet ali tematsko področje v rednem študiju, pa tudi v raznih oblikah dopolnilnega in specialističnega izobraževanja na visokih šolah, je odbor za inventivno dejavnost republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije poslal nekaterim tehničnim fakultetam vprašanja:

1. Kako ste se vključili oziroma ali se pripravljate v vključevanje discipline „Inovacijski procesi" v študijske programe?
2. Na kateri stopnji in v kakšnem obsegu se to izvaja (oziroma se bo predvidoma izvajalo)?
3. Kakšen je vaš vsebinski in organizacijski model v smislu večanja ciljno orientiranega ustvarjalnega dela?
4. Kakšno je mnenje študentov in kakšno je vaše sodelovanje na tem področju z združenim delom?

Na poslana vprašanja je delno odgovorila Fakulteta za elektrotehniko, ostale tehnične fakultete pa niso odgovorile!

Iz odgovora Fakultete za elektrotehniko povzemamo, da je v študentskem programu te fakultete problematika inventivne dejavnosti vključena kot tematsko področje v okviru enega izmed predmetov v 8. semestru, da je metodologija raziskovalnega dela in uporaba dokumentacijskih virov vključena v diplomski seminar tudi v 8. semestru in da je na podiplomskem študiju v okviru splošnega predmeta „Družba, znanost in tehnologija" vključen tudi cikel iz inventivne dejavnosti.

Ker druge izmed vprašanj tehničnih fakultet niso odgovorile, bi najbrž težko na tej osnovi že kar sklepali, da se problematika inventivne dejavnosti na noben način ne vključuje v izobraževalne programe višjih in visokih šol, vsekakor pa obravnavanju ustvarjalnosti še ni namenjena tista kakovost odgovornosti, kot jo je predvideval družbeni dogovor.

Velja poudariti, da so pa hkrati že narejeni zanimivi izobraževalni programi – nekateri kot poskus, drugi že v fazi uvajanja v učne programe – na nekaterih drugih višjih in visokih šolah. V koreferatu bo predstavljen napor Visoke tehniške šole Maribor na tem področju.

O problematiki intelektualnih štvaritev in njihovega vključevanja v študijske programe vseh visokošolskih organizacij združenega dela je že večkrat razpravljal univerzitetni svet Univerze v Ljubljani. Priporočil je fakultetam, naj vključujejo to tematiko v svoje izobraževalne programe v okviru tistih znanstvenih disciplin, ki jih gojijo. Da bi bilo olajšano delo pri vključevanju teorije in aplikacije ustvarjalne (inovacijske) dejavnosti v univerzitetni študij, je univerzitetni svet junija 1979 sprejel posebne teze, ki dajejo orientacijo za vključevanje širšega področja inventivnosti in temu podrejenih tem (izumi in tehnične izboljšave, patenti, industrijska lastnina, know-how, blagovne znamke itn.) v študijske programe.

Podrobnejša analiza o sedanjem stanju v visokem in višjem šolstvu – zlasti na tehničnih visokih šolah) ni bila narejena. Ocenjujemo, da bi bilo v štirih letih, kolikor je preteklo od podpisa družbenega dogovora, lahko narejenega več! Veljalo bi vsekakor vplivati na visokošolstvo, naj temu nameni več pozornosti in naj s tem ne odlaša več!

Družbeni dogovor o inovacijah je za posamezne naloge s področja kadrovske politike določil kot nosilec predvsem izobraževalno skupnost Slovenije, raziskovalno skupnost Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Iz stališč in usmeritev RS ZSS

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na 16. seji obravnaval aktivnost sindikatov pri krepitvi družbenoekonomskega položaja delavcev v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva in načrtno usmerjanje družbenega razvoja. Objavljamo izvlečke iz stališč in usmeritev 16. seje RS ZSS.

1. Sindikati moramo nenehno krepiti zavest delavcev, da je uspešno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, temeljni interes delavskega razreda in bistveni pogoj, tako za celotni gospodarski in družbeni napredek, kot tudi za krepitev samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavcev in ponovno stabilno rast njihovega osebnega in družbenega standarda.
2. Da bi zagotovili gospodarsko stabilnost, zmanjšali inflacijo in hkrati krepili materialno podlago dela, moramo tudi v drugem polletju letos kljub težjim pogojem za pridobivanje dohodka vztrajati pri uveljavljanju ciljev resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1980, kar pomeni, da morajo rasti osebni dohodki počasneje od dohodka in sredstev za razširitev materialne podlage dela.
3. Sindikati znova terjamo pravičnejšo porazdelitev bremen stabilizacije na vse dele združenega dela, vse sloje prebivalstva in vse oblike porabe.
4. Sedanje naglo naraščanje cen, posebno pa cen življenjskih potrebščin in storitev, ki je večje od dogovorjenega na začetku leta, občutno znižuje realno vrednost osebnih dohodkov zaposlenih, pokojnin, štipendij in socialnih dajatev ter ogroža življenjsko eksistenco delavcev in družin z nizkimi dohodki. Zato si bomo sindikati povsod prizadevali, da z ustreznim ravnanjem združenega dela in ukrepanjem odgovornih družbenih dejavnikov obrzdamo naraščanje cen in s tem preprečimo nadaljnje padanje osebnega in družbenega standarda delavcev in občanov.
   Sindikati terjamo, da se zaustavi nadaljnje padanje realnih osebnih dohodkov in s tem življenjske ravni delavcev in delovnih ljudi. Zato se zavzemamo za družbeno opredelitev, da se poprečni realni osebni dohodki zaposlenih v letu 1980 ne smejo zmanjšati za več kot 8 % v primerjavi z letom 1979.
5. Sindikati posebej opozarjamo na težavnejši položaj delavcev z nizkimi dohodki. Menimo, da lahko organizacije združenega dela največ store za izboljšanje položaja teh delavcev, če s povečanjem produktivnosti dela in boljšim gospodarjenjem povečajo svoj dohodek, s tem pa tudi osebni dohodek vseh delavcev.
6. Sindikati priporočamo samoupravni interesni skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, da ob sedanjem usklajevanju oziroma povečanju pokojnin izboljša položaj upokojencev z nizkimi pokojninami tako, da spremeni cenzuse, višino varstvenega dodatka ali kako drugače olajša položaj upokojencev.
7. Sindikati se zavedamo, da bodo gospodarske razmere v prihodnjem letu še vedno težavne in da bo tudi celotno naslednje srednjeročno obdobje obdobje stabilizacijskih prizadevanj. Vendar menimo, da poprečni realni osebni dohodki oziroma osebni in družbeni standard delavcev že v prihodnjem letu ne sme več upadati. Njegovo nadaljnje upadanje bi namreč negativno vplivalo na razpoloženje delavcev in njihova prizadevanja za povečanje produktivnosti dela in uspešno gospodarjenje.
8. Sindikati in drugi družbeni dejavniki posvečamo veliko pozornost sedanjim družbenoekonomskim dogajanjem predvsem v gospodarstvu, premalo pa razmeram v družbenih dejavnostih, kar zmanjšuje uspešnost celotnih stabilizacijskih prizadevanj.
9. Celotno aktivnost sindikatov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije moramo povezati s pripravo 2. konference Zveze sindikatov Slovenije, ki bo obravnavala uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela.
10. Sindikati moramo skupaj z drugimi družbenimi dejavniki zagotoviti temeljito pripravo in široko obravnavo periodičnih obračunov organizacij združenega dela za tretje četrtletje 1980. Njihova obravnava je letos še bolj pomembna, ker mora zagotoviti delavcem ter samoupravnim in družbenim dejavnikom čimbolj temeljito oceno sedanjih dogajanj v združenem delu in poslovnih rezultatov do konca 1980. To bo v marsičem vplivalo tudi na opredeljevanje razvojnih možnosti in gospodarjenje v letu 1981, pa tudi na vsebino srednjeročnih planov 1981–1985. Zato morajo vse organizacije in organi sindikatov posebno pozorno obravnavati periodične obračune za letošnje tretje četrtletje.
11. Sindikati ocenjujejo, da sedanje motnje v preskrbi proizvodnje s surovinami in repromaterialom negativno vplivajo na poslovne rezultate, kar zelo vznemirja delavce. Zato priporočamo, da odgovorne organizacije in organi učinkovito razrešujejo tekoče probleme preskrbe in da čimprej ocenijo možnosti preskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom ter izdelajo realne materialne bilance vsaj za naslednjih šest mesecev.
12. Republiški svet zavezuje vse organizacije in organe zveze sindikatov, osnovne organizacije in občinske svete, zlasti pa svoje predsedstvo, svete, odbore in republiške odbore sindikatov dejavnosti, da učinkovito in dosledno uresničujejo ta stališča in usmeritve, uskladijo svoje delovanje z delovanjem drugih družbenih dejavnikov in tako pripomorejo k usklajeni in učinkoviti družbeni akciji za stabilizacijo gospodarstva in uspešno usmerjanje družbenoekonomskega razvoja.

Sindikati moramo zagotoviti, da si bodo delegati združenega dela, posebno pa delegati sindikalnih organov v vseh inštitucijah političnega sistema, kjer ti delujejo, prizadevali za uresničevanje teh stališč in usmeritev.

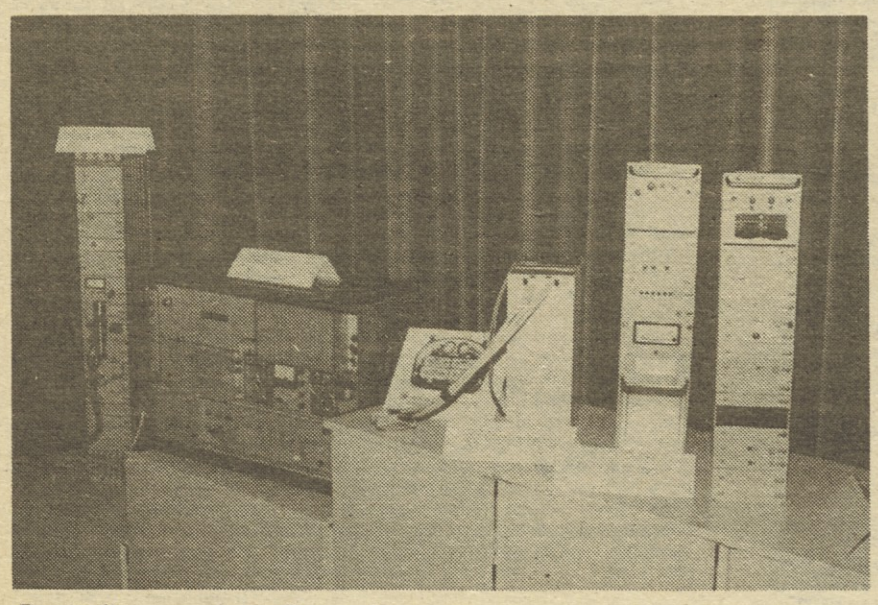

Razstavljene aparature v Portorožu.

Iskra za elektrogospodarstvo

BOJAN MAVKO: „...Ena od karakteristik prodajnega programa Avtoelektrike je, da ne nudi izključno proizvode iz lastne proizvodnje, temveč združuje in dopolnjuje prodajni program s proizvodi ostale Iskre, svojih kooperantov in poslovno tehničnih partnerjev v smislu davanja kompleksnih ponudb za opremljanje elektrogospodarskih objektov. Pri tem si prizadeva, da z opremo in napravami nudi tudi spremljajoče dejavnosti vse od projektiranja pa tja do puščanja objektov v pogon, skratka „ključ v roke" Iskrin cilj je, da z enega mesta in v čim kompleksnejšem obsegu uresničuje poslovne odnose s tako pomembnim kupcem kot je Elektrogospodarstvo Jugoslavije."

Sodelovanje Iskre z elektrogospodarstvom ima že dolgoletno tradicijo. V tem trenutku pa to sodelovanje prehaja na kvalitetnejše odnose. Iz dobav elementov in naprav prehajamo na ponudbe sistemov – telekomunikacijskih, prenosnih ter sistemov za daljinsko vodenje in upravljanje elektroenergetskih objektov. Nove strateške tehnologije v Iskri kot so: mikroelektronika, računalništvo itd., že omogočajo Iskri, da se pojavlja kot ponudnik zgoraj omenjenih kompleksnih sistemov za elektrogospodarstvo.

Njena dolgoročna programska usmerjenost pa zagotavlja kompleksnost nudenja naprav in sistemov, ki jih bo Iskra sledeč tehnološkemu razvoju v svetu lahko sproti izpopolnjevala.

Znane so nam želje in potrebe elektrogospodarstva in seveda njihove težnje, da bi gradili svoje sisteme dolgoročno se pravi, z možnostjo naknadnega dopolnjevanja. Iskra je v svojem razvoju že prišla tako daleč, da lahko nudi usluge na tako kvalitetnem nivoju. Na seminarju 24., 25. in 26. IX. v Portorožu, je seznanila strokovnjake iz Elektrogospodarstva s tozadevnimi Iskrinimi možnostmi in njeno čvrsto odločenostjo, da s svojo kompleksno ponudbo v smislu inženiringa zadovoljuje dolgoročne potrebe elektrogospodarstva s sistemi, ki so tehnično in tehnološko v vrhu svetovnih dosežkov.

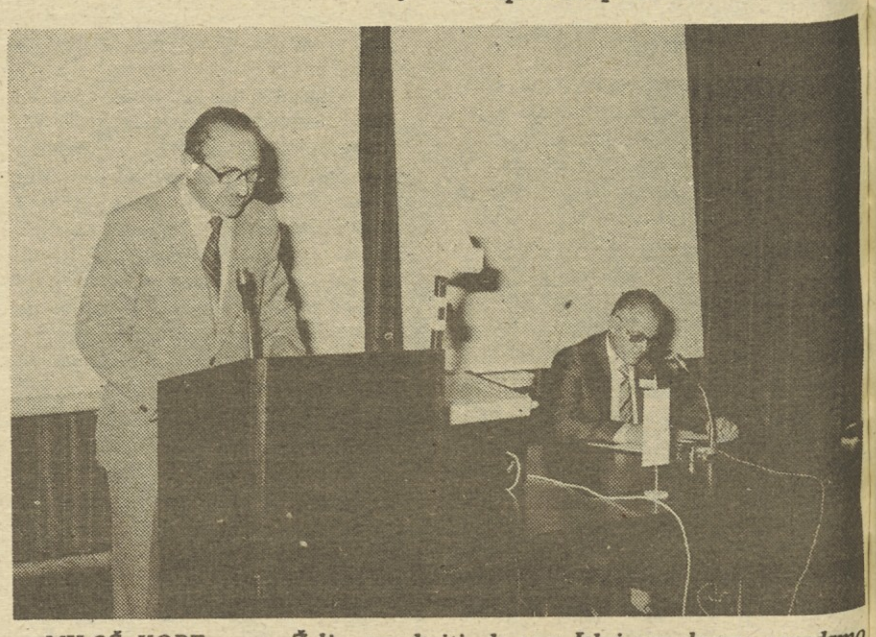

MILOŠ KOBE: „...Želim poudariti, da se v Iskri popolnoma zavedamo izredne pomembnosti elektrogospodarskega sistema kakor tudi družbenih zahtev, ki se v restrikcijskih energetskih pogojih postavljajo v smislu optimalizacije in zanesljivosti njegove funkcije. Obenem smo prepričani, da lahko tudi v prihodnje računamo na še širšo pomoč in podporo elektrogospodarstva pri opiranju na domače znanje in domačo proizvodnjo."

Udeleženci posvetovanja so bili pazljivi in aktivni poslušalci, njihovo odločanje pa bo za nadaljnje sodelovanje Iskre z Elektrogospodarstvom Slovenije izrednega pomena.

S tega posvetovanja povzemamo najbistvenejše iz govora Miloša Kobeta in večino uvodne besede Bojana Mavka, ki je spregovoril o možnostih, ki jih lahko Iskra nudi Elektrogospodarstvu. Podrobnejšo obrazložitev so nato podali še vidni Iskrini strokovnjaki s področja razvoja in komerciale. Živahne diskusije, ki so jim sledile pa so njihova izvajanja poglobile in dopolnile ...

Pohvalno je, da so bile aparature o katerih je bilo govora razstavljene – nekatere tudi v obratovanju, kar je še samo dopolnilo ugoden vtis celotne predstavitve.

B. Č.

DO AVTOELEKTRIKA

Uspelo delavsko srečanje

Prejšnjo soboto smo se zbrali delavci novogoriške Iskre Avtoelektrike na delavskem srečanju, ki je bilo posvečeno praznovanju 20-letnice te delovne organizacije. Srečanje je bilo predvideno že v aprilu, ko je bilo slavnostno zasedanje delavskega sveta s podelitvijo priznanj in plaket glavnim kupcem in dobaviteljem ter priznanj 20-letnikom, vendar smo takrat z bolečino v srcih pričakovali žalostne novice o zdravju našega ljubega predsednika, zato smo srečanje preložili.

Že ob 12. so se pričeli zbirati prvi udeleženci, člani kolektiva s svojci, prijatelji, znanci. Lepo urejen prireditveni prostor v Opatjem selu na Krasu, je bil iz ure v uro bolj poln, največja gneča pa je bila okrog stojnic, kjer je prijetno dišalo po pečenih klobasah, kotletih, poleg te stojnice pa so točili rujno primorsko kapljico.

Razpoloženje se je stopnjevalo. Udeleženci srečanja so za trenutek utihnili, prisluhnili so pozdravnim besedam predsednika sindikata Avtoelektrike Dragu Novaku. Vse je prisrčno pozdravil in zaželel prijetno praznovanje 20-letnice, posebej pa je ponovno čestital vsem tistim, ki so zvesti Avtoelektriki že celih 20 let.

Med gosti, ki so počastili naše srečanje, je bil tudi predsednik poslovodnega kolegija SOZD Iskra Anton Stipanič, predsednik sindikata SOZD Iskra Janez Kern in družbenopolitični delavci novogoriške občine. Tudi predsednik Kern je pozdravil naše srečanje, vsem je zaželel prijetno praznovanje, jubilantom pa čestital. Pozdrav in čestitke vsem prisotnim je podal tudi glavni direktor Jože Eržen.

Ob ubranih taktih priznanega ansambla se je plesišče hitro napolnilo, med plesom pa so mladi iz Avtoelektrike pripravili kup šaljivih tekmovanj z bogatimi nagradami. Udeleženci so tekali v vrečah, vlekli vrv, „žrli" paštašuto itd. Skoraj dve uri pa je trajala velika tombola z bogatimi nagradami, seveda pa je prav tu poleg veselja le nekaterih srečneževe „prevladovalo" razočaranje, saj za vse res ni bilo dobitkov, še manj pa sreče. Razočaranje pa smo kaj hitro „pogasili" ob stojnicah ...

Srečanje je lepo uspelo, udeleženci so se zadovoljni pozno v noč vračali domov k počitku, saj je bil dan za marsikoga napornejši, kot dan na delovnem mestu ...

M. R.

S seje predsedstva OOZS

Pred nekaj dnevi so se zbrali delegati predsedstva konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Iskre – Avtoelektrike Nova Gorica na sedmi seji. Temu skupu je prisostvoval tudi glavni direktor Jože Eržen, ki je bil poročevalec nekaterih točk dnevnega reda ter direktor TOZD – Tovarne malih zaganjalnikov, Humbert Slejko, ki je seznanil predsedstvo s predlogi ukrepov v zvezi s poslovanjem te TOZD do konca letošnjega leta.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Na seji mladih Avtoelektrike je poročal direktor Jože Eržen.

DO ELEKTROMEHANIKA

Mladinsko prostovoljno delo ni le zabava

Konec avgusta so se končale republiške in zvezne mladinske delovne akcije širom po Jugoslaviji. Izmed Iskrinih mladincev, ki so sodelovali na letošnjih akcijah smo izbrali za pogovor Mileta Miloševiča, komandanta zvezne MDA „Posočje '80".

Zvezna delovna akcija „Posočje '80" sodi med najuspešnejše. Za njen uspeh ima zasluge tudi Mile Miloševič. Za uspešno vodenje akcije je prejel zlato značko Posočja skupščine občine Tolmin in udarniško značko republiške konference ZSM Slovenije.

Slovenija je dosegla bistven napredek v organiziranju mladinskega prostovoljnega dela. Akcije vodijo sekretariati, v katerih dela okrog pet mladincev, v drugih republikah štabe akcij sestavlja tudi prek 15 ljudi. Razlike so tudi v financiranju mladinskih delovnih akcij. Letos je bilo v Sloveniji 11 MDA, od teh tri zvezne. Podrobnosti o delu brigadirjev v Posočju nam je povedal Mile:

„Na ZMDA „Posočje '80" je sodelovalo okrog 650 brigadirjev iz 16 brigad iz vse domovine. V treh izmenah se je zvrstilo tudi mnogo veteranov, med njimi 68-letni Jovan Cvijetić, ki je imel za sabo 99 akcij in ima 65 udarniških značk. Sodelovalo je tudi okoli 70 pionirjev in v zadnji izmeni še brigada „Mara Kumarev" to je bila brigada rdečega križa, ki je imela posebno nalogo. Znano je, da v teh krajih ni otroških vrtcev, zato so dijakinje in študentke, bodoče vzgojiteljice ali socialne delavke opravljale delo v začasnih vrtcih. To je bil edini tak primer v Sloveniji, celo delegacija iz Vojvodine se je zanimala za organiziranje te brigade.

Katera dela ste opravljali?

Naše naselje je bilo postavljeno v Kobaridu. Delali smo na manj razvitih, gorskih in obmejnih področjih tolminske občine, in sicer predvsem dela, ki jih ni mogoče opraviti s stroji: polagali smo vodovod, gradili ceste do posameznih KS, celo na nadmorski višini 840 m. Planirali smo, da bomo opravili delo v vrednosti 10 milijonov dinarjev. Plan smo presegli skoraj za 3 milijone dinarjev. Položili smo okoli 23 km vodovoda, zgradili 10 km cest in 6 km elektrifikacije.

Vodenje zvezne MDA je zahtevno, kako ste organizirali vsakodnevne aktivnosti?

Brigadirji iz drugih republik in pokrajin prihajajo na slovenske akcije s predpostavko, da je standard v Sloveniji boljši, da so MDA pri nas bolje organizirane. Kar se tiče organiziranosti je to res, glede standarda pa so bili malce razočarani."

Zakaj?

Letos se je standard na akcijah sicer zboljšal, vendar le nimamo luksuznih naselij ... Naselja skušamo urediti tako, da so brigadirji zadovoljni s prenočišči, zdravstvom, higieno, prehrano ipd.

Petčlanski sekretariat ni delal nobenih razlik med brigadirji, vsi so bili zadovoljni z njegovim delom. Po prvi skupščini, ko smo pojasnili brigadam, zakaj so v Sloveniji organizirane delovne akcije, je vzdušje med brigadirji hitro raslo.

Tolminska občina je letos že petič gostila brigadirje. Tudi tokrat so se krajani dobro razumeli z mladimi udarniki. V prostem času so skupaj organizirali razne kulturnozabavne prireditve in srečanja.

Kaj ste delali popoldne?

Brigade so delale 6 ur dnevno. Popoldne so potekale aktivnosti po interesnih dejavnostih. Že tovariš Tito je vedno poudarjal, da ni glavno le tisto, kar se naredi z lopato, pomembno je tudi življenje brigadirjev v naselju, krepitev bratstva in enotnosti ter izobraževanje mladih.

Organizirali smo 12 tečajev – od prometne kulture do tečaja slovenskega jezika, ki je bil dobro obiskan. Izvedli smo politično šolo Edvard Kardelj, planinsko šolo itd. Poleg tega so brigadirji v raznih kulturnih programih prikazovali navade in običaje svojih krajev npr. folklorne skupine, ki so nastopale tudi po Tolminu.

Tudi za hrano smo dobro poskrbeli, razne kuhinje in jedi, tako smo zadovoljili večino brigad, od koderkoli so pač prišle.

Kako pa samouprava in delo DPO?

Oboje je potekalo v skladu s pravili o organiziranju MDA v Sloveniji. Samoupravljanje je bilo odvisno predvsem od pripravljenosti brigad. Še bolj bomo morali pripravljati brigade za tovrstno delo na MDA.

Od 649 brigadirjev je bilo na ZMDA „Posočje '80" 129 članov Zveze komunistov, ali 19,8 %. Brigade z več člani ZK so bile bolj aktivne. Komunisti so zelo aktivno spremljali delo v naselju in pomagali pri izvedbi akcije. Še vedno ni jasna povezava med aktivi ZK v brigadah, naselju in OK ZKS, ki je organizator MDB.

Akivi ZSM spet niso povsem izpeljali zastavljenih nalog. Slednje bomo morali konkretneje opredeliti.

Ali si zadovoljen z uspehom akcije?

Akcija „Posočje '80" je uspela in je po prvih ocenah med najboljšimi v Sloveniji. Planirali smo stroške v višini 3,6 milijonov din, ostalo nam je več kot 1 milijon dinarjev, torej smo se obnašali v smislu ustalitve. Delovni plan smo presegli.

Take delovne akcije in tako pristnih odnosov še nisem doživel, čeprav že osem let sodelujem na delovnih akcijah. Z vsakim dnevom se je večala zavest vseh brigadirjev. To pa je pomembno, da akcija dobro uspe.

In priznanja?

Med brigadami, ki so prišle iz Slovenije, je bila popolna le Kranjska. Ostale brigade zato tudi niso mogle osvojiti pomembnih priznanj.

V prvi izmeni smo podelili trak akcije le brigadam iz Kranja in Modriče. V drugi izmeni pa brigadam iz Šabca, Kumanova in Ugljevika, v zadnji izmeni pa nobeni.

Rad bi se zahvalil delavcem in vodstvu TOZD Števci, ki so mi omogočili večmesečno odsotnost.

ABC

Franc Vidic v pokoju

POGOVOR S PIONIRJEM ORODJARSTVA V ISKRI

Mnogi pionirji Iskre tiho odhajajo v pokoj. Šele, ko jih ni več med nami, premišljamo in se pogovarjamo o njihovih dragocenih izkušnjah, znanju in naporih, ki so jih vložili v naš kolektiv. Letos je med njimi Franc Vidic, do nedavnega vodja orodnotehničnega oddelka v konstrukciji TOZD Orodjarna v Kranju.

Franc Vidic je v Iskrinem orodjarstvu oral ledino brez izkušenj in pripomočkov, ki so danes na voljo. Skonstruiral je nešteta orodja, ki so nam še danes v oporo pri iskanju novih rešitev.

Njegova pot v orodjarstvo se je pričela v maju leta 1942, ko se je zaposlil v LGW. Po priučevanju se je jeseni vključil v konstrukcijo orodij, pred tem je delal tudi v proizvodnji. Marsičesa se je naučil med vojno, sam je pričel, skupaj s takratnimi sodelavci, razvijati nova orodja, predvsem štance ipd. O svojem življenju in delu po osvoboditvi takole pripoveduje:

"Maja 1945 so me mobilizirali v enote narodne obrambe, nekaj časa sem ostal v Kranju, kasneje sem delal v Tržiču, Kranjski gori, v Podkorenu, nazadnje sem bil graničar na meji z Avstrijo, kar mi je tedaj ustrezalo.

Strojne tovarne v Kranju so jeseni 1945. leta pričele izdelovati orodja za stenske ure. Konstrukterji so naleteli na težave, vedeli so, da bi jim lahko pomagali. Zato so me odpustili, češ kaj boš lenaril na meji. Tako sem se lotil konstruiranja orodij za proizvodnjo ur."

V Strojnih tovarnah, oz. kasnejši Iskri so Francu Vidicu zaupali najtežje naloge, ker so vedeli, da bo v uspešno rešitev problemov vložil vse svoje dragoceno znanje in izkušnje.

„Težko je bilo," se spominja F. Vidic, „na začetku nismo imeli strokovne literature, novih dosežkov na področju orodij nismo poznali. Tako sem moral kar sam iskati rešitve, ki smo jih lahko izpeljali ob takratnih pogojih."

Veliko je pripomogel k razvoju štanc, vrtalnih priprav, globokega vleka (oblikovanja pločevine v votla telesa, ohišja ipd.), ki ga je obvladal samo on. Konstruiral je bakelitna orodja in kokile (orodja za brizganje kovin). Delal je na vseh področjih orodjarstva. Naša orodja so bila skoraj vedno prvenec v svoji zasnovi. Franc Vidic je vedno stremel, da ne bi ponavljal že znanih rešitev, v vsako novo orodje je skušal vključiti nova spoznanja. Ob delu je izpopolnjeval znanje tujih jezikov.

Iskra se je naglo razvijala, prišle so tudi kadrovske spremembe v konstrukciji, uvedeno je bilo delo v skupinah.

"Postal sem vodja skupine v konstrukciji orodij. Največ smo izdelovali štance, vrtalne in rezkalne priprave, orodja za oblikovanje keramike, gume, bakelita in drugo. Osvajali smo nove izdelke, potrebe po orodjih so bile vedno večje. Orodjarna se je povečevala do sedanje temeljne organizacije."

Franc Vidic med sodelavci v Orodjarni – za slovo.

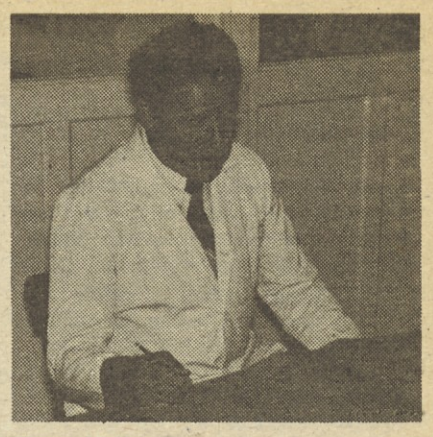

Franc Vidic.

Mlajšim kadrom, ki so ob rasti orodjarne izpolnjevali vrste konstrukterjev, je Franc Vidic vedno nudil nesebično pomoč, vedo povedati njegovi sodelavci. Nikdar ni ljubosumno skrival pridobljenega znanja in izkušenj. Vodstvo tovarne je cenilo njegov prispevek za napredek orodjarne in mu podelilo medaljo za zasluge za delo.

Ob upokojitvi šefa konstrukcije orodja tovariša Dušana Renčlja, je tov. Vidic postal vodja oddelka in z voljo ter prizadevnim delom vodil konstrukterje. Vedno je našel čas za razgovor z vsakim, ki je potreboval nasvete ali pomoč.

„Kot vodja konstrukcije sem imel mnogo dela," pravi F. Vidic, „opraviti je bilo treba dopolnitve standardov, številne analize itd. Uvajal sem nove postopke, materiale, s spremembe in novosti s področja standardizacije."

V zadnjem obdobju svojega dela v Orodjarni je kot vodja orodno–tehničnega oddelka sestavil mnogo navodil in predpisov. S svojim izredno bogatim znanjem in s

(Nadaljevanje na 6. strani)

ZAHVALA

Vsem sodelavcem v obdelovalnici TOZD TEA se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje težke bolezni. Vsem še enkrat hvala!

Tončka Pirc
z družino.

OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA (8)

OBLIKE NOVINARSKEGA IZRAŽANJA

M. Meglič

Ko se odločamo, kakšna naj bo zgradba našega prispevka, lahko v glavnem izbiramo med dvema: ameriško in francosko.

a) Ameriška zgradba

Grafično jo lahko ponazorimo z obrnjeno piramido. Najprej napišemo uvod z vrhuncem zgodbe in najvažnejšimi podatki, potem pa ostali del zgodbe, in sicer tako da si sledijo vedno manj pomembni podatki. Torej najpomembnejši dogodek ali dejstvo napišemo v uvodu, potem pa nadaljujemo opis, dokler ne dosežemo najmanj pomembnega.

Ta način s svojim uvodom vzbudi pozornost bralcev, da berejo še naprej, če bi radi izvedeli še kaj več. Razen tega seznanja bralce z najvažnejšim, če zaradi pomanjkanja časa preberjo le začetek. Ta oblika je primerna tudi za urednike, saj ob pomanjkanju prostora lahko brez večje škode črtajo zadnji del prispevka in tako ostane bistvo novice, prispevka neokrnjeno. Ta sestava je pomembna zlasti za novinarske zvrsti in jo časopisne agencije zelo uporabljajo.

b) Francoska zgradba

Grafično jo lahko ponazorimo s pravilno postavljeno piramido. V njej najprej prikažemo začetek zgodbe, potem njen razvoj in na koncu vrhunec zgodbe. Tako spremljamo dogodek od njegovega začetka do konca. Ta sestava se imenuje tudi kronološka, pri njej bralci vidijo, kako so se dogodki razvijali drug za drugim. Zgodba je oblikovana po časovnem zaporedju dogodkov in se končuji z logičnim koncem, to je najvažnejšim. Kronološko zaporedje je zasnovano na najpreprostejšem pripovedovanju in je že zdavnaj dokazalo, kako učinkovito zna držati bralčevo pozornost. Ta metoda vzbuja bralca ali poslušalca že samo s tem, da mu obeta, da se bo naslednji hip nekaj zgodilo. Povzroča pa seveda težave, če je treba prispevke krajšati. Ta sestava se uporablja pri novinarskih zvrsteh (vendar pri vesteh vse manj), pri člankarskih zvrsteh in pri novinarsko-literarnih zvrsteh.

Možne pa so še razne kombinacije, in sicer:

c) Kombinacija uvoda in kronološke sestave

Ta sestava se začenja z uvodom, ki opisuje najvažnejše dogodke oziroma najpomembnejše v celotni zgodbi, uvodu pa sledi preprosto pripovedovanje po strogo časovnem zaporedju. Tako sestavo lahko mnogokrat uspešno uporabljamo. Z uvodom lahko pritegnemo pozornost bralca, ker mu povemo najnovejše in najvažnejše, kasenje pa mu lepo po vrsti predstavimo natančen razvoj dogodkov .

d) Pravokotna razporeditev

Tu in tam se zgodi, da pišemo o stvari, kjer so vsi podatki približno enako pomembni, oziroma šele vsi skupaj dajo bralcu celotno podobo. Če na primer pišemo o nekem novem, zelo pomembnem delovnem postopku v tovarni, moramo navesti vse bistvene elemente. Tega samo z nekaj podatki v uvodu ne moremo opraviti. Za bralčevo razumevanje je izredno važno, da prikažemo ves delovni postopek v logičnem zaporedju. Grafično lahko to sestavo prikažemo s pravokotno razporeditvijo približno enako velikih delov. Vsak pravokotnik predstavlja enako tehten del novinarskega prispevka, tako sestavo pa uporabljamo največ za pisanje o znanstvenih teorijah, o odkritjih, iznajdbah, stališčih, mnenjih in podobno.

Uvod in njegov pomen

Težko je dovolj poudariti, kako pomemben je prvi odstavek ali uvod. V njem povemo najvažnejše, najzanimivejše, zato si zmeraj prizadevamo, da bi bila pri pisanju že naša sprva poteza čim učinkovitejša. Uvod mora v zgoščeni obliki posredovati bralcu glavna dejstva novice oziroma zgodbe. Predstaviti mora poglavitne osebe, ugotoviti mora kraj dogodka, bralcu mora posredovati najnovejše, zadnje dosegljive podatke. Poleg tega mora uvod označiti značilnost te novice ali zgodbe oziroma v čem se ta novica razlikuje od drugih.

V vsakem uvodu moramo odgovoriti na vprašanja, ki bi jih postavil vsakdo, k o sliši o kakem dogodku. Odgovoriti moramo na vprašanje: KDO, KAJ, KDAJ, KJE, ZAKAJ, KAKO (večkrat pa še na nekatera druga).

To je torej tisto znamenito pravilo petih K in enega Z.

Recimo, da gre za prometno nesrečo. Bralec hoče prav gotovo kar v začetku, v uvodu izvedeti: KDO je povzročil nesrečo? (na primer: Janez Slani) KAJ je napravil? (zadel z avtom kolesarko) KDAJ? (12. novembra) KJE? (v Kranju, na križišču sredi mesta) ZAKAJ? (bila je megla, v krvi 0,9 promile alkohola) KAKO? (pri zavijanju v levo)

Večkrat pa želimo še več, na primer: Kdo je vir informacije? (PM Kranj)

Kakšne so podrobnejše označbe glavne osebe? (uslužbenec v tovarni „Sava") Kakšne so posledice? (pri kolesarski zlomljena noga, na obeh vozilih za 5000 din škode).

Pogosto pa se zgodi, da ne morejo priti vsa omenjena vprašanja v uvod. Uvod mora biti namreč kratek in ne sme biti prenatrpan s podatki. V časopisih po svetu so uvodi čedalje krajši. Ponekod menijo, da je uvod s 30 besedami dovolj dolg, da mora namreč bistvo že povedati. Pri New York Timesu uvod obsega povprečno 25 besed, pri nekaterih drugih listih pa še manj. Navadno v uvodu izpuščamo tudi imena ljudi, ki so manj znani, če pa gre za osebo, ki je splošno znana, seveda v uvodu navedemo ime.

Za konec omenimo še nekatere najbolj pogoste tipe uvoda, ki že sami po sebi povedo, kaj vsebujejo:

Uvod s povzetkom, uvod z neposrednim pozivom, uvod z okoliščinami, uvod z izjavo ali citatom, opisani uvod, uvod z zadržanim elementom zanimivosti, uvod z naštevanjem in tako imenovani „presenetljivi" uvod.

Kakšen tip uvoda izberemo, je odvisno od dogodkov in tega, kar je zanimivo, hkrati pa od tega, koliko volje in sposobnosti imamo, da že z uvodom osvetlimo dohodek tako, da bo za bralce čim bolj privlačen. Uvod je odskočna deska, s katere se poženemo v celotno novico, prispevek. Če je pri uvodu kaj narobe, potem napaka meče senco na celoten prispevek.

Naslednjič: Vest

DO AVTOELEKTRIKA

S SEJE PREDSEDSTVA OOZS

(Nadaljevanje s 4. strani)

Najprej je glavni direktor seznanil predsedstvo s proizvodnimi rezultati, ki smo jih dosegli v letošnjem tretjem kvartalu. Povedal je, da bomo planske naloge v tem obdobju realizirali z manjšimi korekturami. Proizvodnjo v Avtoelektriki pestijo mnogi problemi. Zaostruje se problem preskrbe z repromateriali, nekateri pomembni dobavitelji železa, bakra itd. pa zahtevajo plačilo v deviznih vrednostih. Tega pa seveda ne zmoremo. Zato bo potrebno posvetiti vso skrb tem vprašanjem, da bo potekala proizvodnja nemoteno.

Delegati so nato v odsotnosti glavnega direktorja obravnavali in sprejeli stališče do prijavljenih kandidatov za glavnega direktorja delovne organizacije.

Kot je že znano, odhaja Jože Eržen s 1. oktobrom na novo delovno dolžnost izven delovne organizacije. Na razpis sta se javila dva kandidata, zato je predsedstvo sprejelo v zvezi s tem svoje stališče.

M. R.

ISKRA,
industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko
Kranj, n. sol. o.
TOZD Prodajna organizacija
Trg revolucije 3

OBJAVLJA

naslednja prosta dela in naloge:

1. **Pospeševanje prodaje električnega ročnega orodja**
   Pogoji: višješolska izobrazba ekonomske, tehnične ali organizacijske smeri, 3 leta delovnih izkušenj, vozniško dovoljenje B kategorije.

2. **Demonstriranje električnega ročnega orodja**
   Pogoji: srednja izobrazba tehnične smeri (smer jaki tok ali strojna), vozniško dovoljenje B kategorije, zaželjeno nekaj delovnih izkušenj. Delo obsega tudi demonstracije na terenu.

3. **Tehničnega risarja**
   Pogoji: popolna osemletka, tečaj za tehniškega risarja.

4. **Administrativna dela v strojepisnici**
   Pogoji: popolna osemletka, obvladanje strojepisja ali upravno–administrativna šola.

Delovna razmerja sklepamo za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Vloge z ustreznimi dokazili naj kandidati pošljejo na naslov:
Iskra–elektromehanika Kranj
TOZD Prodaja Ljubljana
Trg revolucije 3
61000 Ljubljana, E – 3, kjer dobite tudi vse informacije.

DO ŠIROKA POTROŠNJA

Rebalans gospodarskega načrta

Na zadnjem sestanku delavskega sveta DO Široka potrošnja so delegati med drugim potrdili tudi rebalans gospodarskega plana za letošnje leto. Za kaj spremembe in od kod izvirajo?

Potreba po spremembi gospodarskega plana DO za letošnje leto izvira iz spremenjenega proizvodnega programa TOZD Sprejemniki iz Sežane. Vsaka sprememba v TOZD pa seveda vpliva tudi na načrt celotne DO. V Sprejemnikih so zaradi nerentabilnosti proizvodnje opustili proizvodnjo tiskanih enot in bistveno zmanjšali proizvodnjo radio kasetofonov MK 2500. Zmanjšanje, ki zavzema kar 80 % nekdanjega proizvodnega obsega, so delno nadomestili s povečanjem proizvodnje individualnih ojačevalnih naprav, vseeno pa je to povzročilo veliko znižanje prvotnega proizvodnega obsega, prodaje, celotnega prihodka in števila zaposlenih.

Letošnja proizvodnja celotne DO bo tako za 16,1 % večja kot lani. Največji porast proizvodnje planirajo v Montaži (28,5 %), nizek porast predvidevajo v Antenah (2,1 %), za 10 % nižjo proizvodnjo kot lani pa načrtujejo v Sežani.

Za nekaj manj kot tretjino (32 %) se bo letos povečal obseg prodaje. Povečanje izvira v večjem fizičnem obsebu proizvodnje, nekaj pa tudi na račun povečanih cen. Največji delež prodaje (94 %) bo realiziralo prodajno področje, ostalo pa interne prodajne službe TOZD. Največji porast prodaje prek prodajalnega oddelka načrtuje TOZD Montaža (96 %), ki bo del proizvodnje kompresorskega motorja plasirala na domačem trgu, precejšen porast pa načrtujejo tudi v TOZD TV (50 %). TOZD Sprejemniki pa načrtujejo manjši obseg prodaje kot leto poprej.

Predvideni letošnji izvoz naj bi bil uresničen v višini 21,7 milijonov dolarjev. V primerjavi z letom 1979 je to povečanje 14 %, največjo rast pa beležijo v Retečah (72 %). Skoraj za tretjino se zmanjšuje izvoz v Sprejemnikih, ostalih večjih sprememb ni. Letošnji uvoz naj bi bil za 4 milijone dolarjev večji od izvoza, njegov porast približno ustreza porastu proizvodnje DO.

Rast zaposlovanja je za celotno DO predvidena v višini 2,6 %, tako da bo v DO zaposlenih poprečno 3451 ljudi. Poprečni OD bodo v DO znašali 7672 din, kar predstavlja v primerjavi z letom 1979 22,8 % povečanje.

Predvidene naložbe so v letošnjem letu 4,2 krat večje od realiziranih v letu 1979. Največji delež zavzemajo investicije v TOZD Elektromotorji Železniki in TOZD Montaža Idrija, ki sta investiciji v proizvodnjo motorjev pričeli lani, letos pa jih zaključujeta. V ostalih TOZD gre za začetke vlaganj v proizvodnjo tiskanih vezij (TOZD TV, Pržan), ojačevalne naprave (TOZD Sprejemniki, Sežana), rekonstrukcijo antenske proizvodnje (TOZD Antene, Vrhnika), proizvodnja mikrovalovne pečice, prenos dela proizvodnje v SR Srbijo in proizvodnja opekačev kruha za zahodnonemško firmo AEG (TOZD TGA). Finančna sredstva za realizacijo navedenih naložb še niso zagotovljena, zato je moč pričakovati manjšo realizacijo od načrtovane.

Celotni prihodek DO bo za 27,2 % večji kot lani, dohodek bo večji za 38,5 %, čisti dohodek za 34,7 % masa osebnih dohodkov pa bo letos večja za 26,3 % – manj od porasta dohodka in čistega dohodka. Velik porast je v gospodarskem planu predviden pri sredstvih za akumulacijo – kar 85 %. Porast je res precejšen, vendar pa glede na predvidene investicije še premajhen.

Poslovna sredstva na ravni DO naraščajo v letošnjem letu nekoliko počasneje kot celotni prihodek, to pa pomeni, da se gospodarjenje s sredstvi izboljšuje.

Gospodarski plan zajema tudi plan izboljševanja kakovosti in zanesljivosti proizvodov in storitev. Cilj tega načrta je doseči kakovosti, ki jih navaja samoupravni sporazum o kakovosti SOZD Iskra, postavlja pa tudi določena načela in metode dela ter načrtuje konkretne naloge – organiziranje služb za kakovost skladno s samoupravnim sporazumom o kakovosti, izvajanje nalog v okviru Zakona o standardizaciji, planiranje kakovosti in atestiranje izdelkov, organiziranje nadzora kakovosti v TOZD, zajemanje stroškov kakovosti in pregleda meril, sodelovanje pri organiziranju LS mreže, izobraževanje kadrov za zanesljivost.

SF

TOZD ANTENE, VRHNIKA

Ni reprodukcijskega materiala — kako v izvoz?

Naslov zajema kar dve temi, ki sta za sedanji trenutek v Tovarni anten in antenskih naprav najbolj aktualni. Stalne težave z redno dobavo repromaterialov za nemoten proizvodni proces pravzaprav niso nič novega, bolj zanimivi so napori za plasiranje izdelkov na tuja tržišča. Kako si prizadevajo odpreti vrata v inozemstvo?

Obdobje, ko izvažanje ni več razkošje, temveč nuja, ko ni moč kupiti inozemskega materiala brez kupčka doma ustvarjenih deviz, je večino TOZD prisililo v mrzlično iskanje tujih kupcev. Nobena izjema niso delavci vrhniške TOZD, ki pa se pri iskanju prodajnih kanalov soočajo z nadvse „zanimivimi" težavami.

Začetek odločitev, da je treba nemudoma poiskati tuje kupce, je hkrati tudi datum, ko so člani vrhniškega kolektiva pričeli razpošiljati vzorce svojih izdelkov, prek Iskre Commerca iskali stike z ustreznimi ljudmi iz inozemstva itd. Odločni napori pa letos še niso obrodili sadu, čeprav obetajo, da bo že v prihodnjem letu drugače.

Zakaj gre? Tuji kupci zahtevajo prav neverjetne prilagoditve in „izboljšave". Med zadnjimi je tudi zahteva, da se antene eloksirajo rumeno (česar tehnološki postopek in možnosti v Antenah, žal, ne dopuščajo). Kupec iz Belgije je bil, npr., pripravljen kupiti 40000 anten, vendar pa bi moralo pošiljko sestavljati kar 30 različnih tipov(!), cene, ki jih zahtevajo so smešno, celo nesramno nizke... Težav, ki onemogočajo izhod na devizni trg torej ne zmanjka!

Tovarna anten je po velikosti najmanjša med TOZD v Široki potrošnji, vendar je kolektiv izredno prizadeven, kar dokazujejo tudi indeksi izpolnjevanja planov. Tudi v avgustu so plan presegli (celotni prihodek 8 % večji od planiranega), vendar za njihove navade skromno, saj niso presenečeni, če „zlezejo" kazalci celo za tretjino nad načrtovanimi.

Smela izpolnjevanja vseh vrst načrtov pa niso pomenila tudi ustreznih povečanj osebnih dohodkov, kar bi se marsikje drugje nedvomno dogajalo. Lani so se med drugim odpovedali delitvi sredstev ob koncu leta, ker so predvidevali težave z likvidnostjo, investicijo in seveda formirali poslovni sklad – letošnje povečanje osebnih dohodkov, ki je po izračunu presegalo z družbenim dogovorom določeno mejo, pa je vsestransko opravičeno.

Povečali so število zaposlenih za 12 ljudi (nujno, da so trakovi tekli normalno), osebne dohodke so dvignili le toliko, da so jih uskladili z ustreznimi v regiji in panogi – odstotek pa je velik prav zaradi zaostajanja v preteklih letih! To bi bilo lahko tudi pojasnilo delegatom delavskega sveta DO, ki so na zadnji seji s presenečenjem poslušali poročilo o polletnem poslovanju delovne organizacije. Bojazni o prekoračitvah so torej odveč – na Vrhniki so prepričani, da bodo do konca leta na vseh področjih usklajeni z zahtevami družbenega dogovora in resolucije! SF

DO ELEMENTI

Bodo našli v delu samega sebe?

V jesenskih mesecih se mladi strokovnjaki, ki so preteklo šolsko leto končali šolanje, s polno paro uvajajo v svoje delo. Prvič v poklicu, za katerega so se učili, študirali in o njem celo sanjali. To uvajanje v življenjsko delo je odgovorno za mladega človeka in za tovarno oziroma strokovnjake, ki mlade sodelavce uvajajo v strokovno delo. Tu je začetek zagnanosti, zanimanja in življenjske usmeritve. Pomemben trenutek za človeka in tovarno, kjer bo sodelavec delal prihodnja leta, morda celo desetletja. O tem trije „novi"

SILVO GRABNAR, strojki ključavničar v TOZD Naprave in orodja: Delati v naši tovarni je zanimivo, saj je tehnologija na visoki ravni. Sodobni stroji in priprave kažejo, da bo delo zelo precizno, vendar zanimivo. Dobil sem zelo primerno delo, ki sem ga kar vesel. Predvsem sem zadovoljen, da imam sorazmerno samostojno delo, kjer lahko pokažem, kaj znam.

Seveda imam mentorja in tudi ostali mi radi povedo, kar vprašam, kar me zanima ali česar ne vem. Tako lahko pohvalim kar vse sodelavce in mojstre po vrsti, da mi lepo pomagajo pri „prvih korakih". Sicer pa nisem čisto nov v Orodjarni. Že lani, v tretjem letniku sem delal tu na praksi in videl ter izvedel marsikaj.

V samoupravno življenje se še nisem posebej poglobil, saj je v tem podopustniškem času bolj zatišje na tem področju. Pač pa se bom skušal čimbolj vključiti v delo mladine, saj me šport zelo veseli, zlasti košarka, s katero sem se že precej ukvarjal.

IRENA MIKLAVČIČ, metalurški tehnik v TOZD Magneti: Šele en mesec sem zaposlena v tovarni. Seveda je sedaj vse drugače, kot je bilo na praksah, ko sem le opazovala. Zdaj imam svoje delo. To „zaresno" delo človeka bolj okupira, zanimivo je in seveda koristno, saj je ob koncu „šihta" pred menoj kup izdelkov.

Sintram magnete. (To je stiskanje pod pritiskom in obdelava pod visoko temperaturo.) Ta zahtevna procedura je pri nas v Magnetih v celoti avtomatizirana in vse opravim s pritiski na gubme in kontroliram proces na aparaturah. Seveda pa je treba paziti, da gre vse, kot je treba.

Lahko rečem, da sem s svojim delom zadovoljna, čas mi še prehitro mineva. Tudi v družbenopolitično delo se počasi vključujem. Največ pa delam doma na terenu v mladinski organizaciji. Sem namreč amaterska igralka in naša skupina je naštudirala že več komadov, s katerimi smo nastopili doma v Ljubljani in na gostovanjih. V kratkem bomo šli na gostovanje na srečanju mladih v Zagrebu.

SLAVKA OBERČ, metalurški tehnik v TOZD Magneti: Najbolj me je presenetilo, da sem v naši tovarni naletela na tako prijazne ljudi, ki radi svetujejo, odgovarjajo in pomagajo. Skratka, čudovit odnos imajo do nas novih.

Predvsem pa sem vesela zanimivega in strokovnega dela. Delam pri eksperimentih za nove forme. (Forme so neke vrste livarski modeli za magnete). Preizkušamo sestavo novih snovi za izdelavo form. Tako sem res polno zaposlena s fizičnim in strokovnim delom. Vesela sem, da lahko porabim znanje, pa še premalo ga je.

Tudi tehnologija dela je kar dobra, še več pa pričakujemo od nove tovarne, kjer bodo naši sedanji eksperimenti stekli serijsko. Čez dobro leto bomo v novi tovarni dobili tudi večje prostore in novo, sodobnejšo opremo.

Skratka, mislim, da mi nudijo dovolj strokovne pomoči, da bom lahko dobro in strokovno delala. Sicer pa je tole delo pri poskusih za najprimernejšo kemično in mehansko sestavo kalupov kar zahtevno in prav zato „vleče". KF

TOZD KERAMIČNI KONDENZATORJI ŽUŽEMBERK

Dober rezultat v devetih mesecih

O Iskri v Žužemberku smo letos veliko pisali, ker je tovarna slavila 20-letnico obstoja. In kako gospodarijo v tej TOZD? Zelo dobro. Predvsem imajo dobro urejeno organizacijo dela, ki sloni na realnih programih in seveda iščejo vse možnosti za dvig storilnosti. Tako uspevajo, čeprav nimajo najsodobnejše tehnologije. To bodo uvedli v novi tovarni, za katero pripravljajo investicijo.

Ob koncu tretjega trimesečja so dosegli 100 % fizičnega obsega proizvodnje, ki so jo programirali za to obdobje. Od tega so dosegli na programu keramičnih kondenzatorjev 50 %, na programu elektromehanskih sklopov pa ostalo. Ker niso dosegali predvidenih količin iz programa keramičnih kondenzatorjev, ki so v veliki meri namenjeni izvozu, tudi izvoza niso dosegli v predvidenih količinah. Izvozili so le dobro polovico kondenzatorjev, planiranih za to obdobje.

Za proizvodnjo večplastnih kondenzatorjev že teče pilotska proizvodnja. Na sliki: Leon Gričar in Jože Klopčar.

V proizvodnji žužemberške Iskre, na sliki Jože Marinčič.

Da pa niso dosegli predvidene proizvodnje na osnovnem programu je več vzrokov, med drugimi tudi pomanjkanje polizdelkov – keramičnih nosilcev.

Dohodek in ostanek čistega dohodka sta v skladu s predvidenimi načrti in so z njima zelo zadovoljni. Povedati je treba, da so storilnost v prvih devetih mesecih letos dvignili za 35 %, oziroma naredili toliko več kot v istem obdobju lani. Vse to pa so dosegli ob istem številu zaposlenih. Lahko se tudi pohvalijo, da imajo vezavo sredstev v zalogah najmanjšo v DO Industrije elementov, saj se jim sredstva vračajo že po 55 dneh.

Ob vsem tem pa se otepajo s težavami z materialom, kar povzroča negotovost pri načrtovanju. Zato morajo porabiti vso spretnost in fleksibilnost, da jim teče proizvodnja neovirano. Sicer pa SISEOT obeta boljše oziroma bolj gotove pogoje nabave materiala tudi iz uvoza. V Žužemberku imajo pozitivno uvozno izvozno bilanco, saj načrtujejo letos za 2 milijona dolarjev izvoza in le 1,3 uvoza, vse to pa na konvertibilno področje.

Žužemberška Iskra pa je tudi sredi priprav na zidavo dvakrat večjih proizvodnih prostorov, kot jih imajo zdaj. Ti bodo predvsem namenjeni proizvodnji večplastnih kondenzatorjev. To so najsodobnejši elementi na tem področju in je po njih veliko povpraševanje na domačem in tujih trgih. To so kondenzatorji najvišjega kakovostnega razreda, namenjeni profesionalni rabi. V novi tovarni bodo z visokoproduktivno avtomatsko opremo dosegli tudi zelo visoko produktivnost in tako postali konkurenčni tudi na zunanjem trgu.

Nova investicija bo predvidoma namenjena s 70 % strojni opremi in le dobrih 30 % za gradbeni del. KF

DO ELEKTROMEHANIKA

Franc Vidic v pokoju

(Nadaljevanje s 5. strani)

svojstvenim čutom odkrival napake ali pomanjkljive funkcionalne rešive in tako pravočasno preprečil škodo.

„Večina konstrukterjev se premalo seznanja z novimi dosežki doma in v svetu. INDOK služba v Iskri nudi bogato izbiro strokovnih revij in informacij, vendar se jih premalo poslužujejo. Veliko rešitev ne bi bilo treba iskati, ker so bile že drugje razvite. Treba je le vedeti, kje so zapisane.

Večjo pozornost bi kazalo nameniti izboru kadrov za delo v konstrukciji, da bi vanjo res dobili delavce, ki imajo interes do takšnega dela."

Franc Vidic je v našem klepetu naštel vrsto predlogov, ki bi pripeljali do učinkovitejšega dela v orodjarstvu in pri konstrukciji orodij. Naj naštejemo le nekatere, najpomembnejše: sodelovanje med konstrukterji bi moralo biti tesnejše, zlasti pri iskanju novih rešitev, napake bi morali registrirati, da se ne bi več pojavljale, razširiti bi kazalo izmenjavo informacij, jih zbirati in urejati, da bodo na razpolago novim sodelavcem. Ob zapletih bi morali imeti razumevanje in potrpljenje. Nove rešitve ne nastajajo vedno čez noč, temveč šele po dolgotrajnem iskanju, preizkušanju raznih variant ipd. Pomembno je tudi dodatno usposabljanje konstrukterjev, seznanjanje z najnovejšimi dosežki orodjarstva, navezovanje stikov s sorodnimi organizacijami doma in v tujini.

Ob koncu pogovora nam je F. Vidic zaupal, da je kar hitro „pozabil" na Iskro in orodja (tega seveda ne verjamemo!). Zaslužil si je počitek, vendar človek kot je on, nikoli ne počiva. Posvetil se je domu, vedno je treba kaj popraviti, izpopolniti. Sinu bo pomagal pri gradnji hiše. Njegov konjiček so izleti v naravo, v planine.

„Ob kakršnem koli vremenu se rad odpravim na popotovanja. V naravi si nabiram novih moči. Zadnja leta se ukvarjam celo s smučarskim tekom. Razmišljam, da bi se posvetil tudi likovni umetnosti.

Želim, da bi se Iskra in TOZD Orodjarna uspešno razvijali ter da bi delo orodjarjev bolj cenili. Iskrine tovarne bodo vedno več uporabljale stroje, ki so računalniško vodeni. Zato se bo morala tudi Orodjarna že sedaj pripravljati na novosti, da bo prehod lažji in hitrejši.

Ob odhodu v pokoj se nisem utegnil posloviti od številnih sodelavcev v razvojnih, tehnoloških, proizvodnih in drugih oddelkih naših temeljnih organizacij, zato se jim prek časopisa zahvaljujem za uspešno sodelovanje in jim želim veliko uspehov v prihodnje."

Franc Vidic je človek, ki je vložil v orodjarstvo kranjske Iskre izredne napore. Živel je s kolektivom. Vse njegovo delo in njegov osebni odnos do sodelavcev bosta ostala v našem spominu.

„V pokoju vam želimo še vrsto zdravih, lepih in veselih let. Želimo, da se še srečamo, če ne pri delu, pa v naši lepi naravi, ki jo zelo ljubite," tako so se od Franca Vidica poslovili sodelavci konstrukcije. Njihovim željam se pridružujemo tudi ostali delavci Elektromehanike.

A. Boc

O posebni finančni službi

V Avtomatiki smo vzporedno s preozbrazbo delovne organizacije razčiščevali tudi neurejeno finančno poslovanje iz preteklih let ter postavili nov koncept delovanja finančne funkcije. In sicer smo v skladu z zakonom o temeljih kreditnega in bančnega sistema pripravili osnutek organizirane finančne funkcije v obliki posebne finančne službe. O tem, kako daleč smo s pripravami o ustanovitvi oziroma poslovanju posebne finančne službe na ravni delovne organizacije, smo povprašali člana poslovodnega odbora za področje finančnih in računovodskih zadev Stanišo Nikolića.

Kako si predstavljate delovanje finančne funkcije na ravni delovne organizacije?

Finančna funkcija je vsekakor ena od temeljnih funkcij delovne organizacije. In sicer mora finančna funkcija na nivoju delovne organizacije zagotoviti enoten nastop delovne organizacije navzven, zagotoviti enotno obnašanje temeljnih organizacij znotraj delovne organizacije. Nadalje mora finančna funkcija na ravni delovne organizacije zagotoviti združevanje sredstev na nivoju delovne organizacije, posebno ob dejstvu, da se sredstva temeljnih organizacij vodijo na njihovih eksternih žiro računih pri Službi družbenega knjigovodstva.

Organiziranje finančne funkcije na ravni delovne organizacije omogoča koncentracijo in specializacijo finančnega kadra in njegovo usposobljanje za najzahtevnejše operacije pri finančnem poslovanju. Poglejte, trenutno imamo takšno situacijo, da razni posamezniki iz TOZD, ki premalo poznajo finančno poslovanje, hodijo na banke in druge organizacije, se pogovarjajo o pridobivanju kreditov, garancij, meničnem poslovanju in podobno (pri tem si celo konkurirajo ali hočejo pridobiti sredstva na račun drugega) tako, da banke večkrat ne vedo, s kom naj bi se pogovarjale ali nas celo ne jemljejo resno.

Vsekakor mora opravljanje finančne funkcije na nivoju delovne organizacije zagotoviti večji red in disciplino, tako pri pridobivanju dodatnih sredstev kot tudi pri trošenju denarnih sredstev. Opažam, da nekateri mislijo, da je finančna funkcija le pridobivanje kreditov od bank in drugih organizacij oziroma, da lahko trošimo finančna sredstva po svojih željah (pri tem ni važno, da se zaloge neupravičeno povečujejo). Da pa je stvar finančnikov, da preskrbijo kredite – pri tem ni važno kako in kje, pa tudi ni važno po kakšni obrestni meri, važno je le, da je denar zagotovljen. Očitno je, da to nima nobene zveze z finančno logiko.

Naloga finančne funkcije je, da se vključi v proces že ob sprejemanju srednjeročnih in letnih planov, da uskladi materijalne in finančne tokove, da racionalizira koriščenje finančnih sredstev, uskladi terjatve in obveznosti, optimalizira obratna sredstva in omogoči več lastnih sredstev za razvoj. Finančna sredstva morajo biti usmerjena v tiste namene in za tisto porabo, ki je ekonomsko najbolj upravičena in, katera omogoča najoptimalnejši razvoj ISKRE–AVTOMATIKE kot delovne organizacije.

V samoupravih pogojih gospodarjenja je le posebna finančna služba oblika, ki bo omogočila oziroma zagotovila. pogoje za uresničitev teh ciljev naše delovne organizacije.

In kako se bo finančna funkcija izražala v posebni finančni službi na ravni delovne organizacije?

V nadaljni fazi organiziranja temeljnih organizacij je predvideno, da imajo temeljne organizacije svoje žiro račune, ki se vodijo pri Službi družbenega knjigovodstva. S tem smo hoteli doseči, da se vse obveznosti in terjatve dokončno razdelijo med temeljnimi organizacijami in da se zagotovijo čisti ekonomski odnosi s tem, da vsi prihodki in odhodki temeljne organizacije gredo preko njenega žiro računa. Istočasno pa je predvideno z zakonom o denarno bančnem sistemu, da delavci temeljnih organizacij na nivoju delovne oziroma sestavljene organizacije organizirajo posebne finančne službe oziroma interne banke, preko katerih opravljajo svoje finančne posle oziroma uresničujejo finančno funkcijo. To je pravzaprav logičen proces naših samoupravnih odnosov na finančnem področju: žiro račune po TOZD, da se točno ve kdo s čim razpolaga, na drugi strani pa hkrati združevanje na nivoju delovne organizacije (in SOZD), da se sredstva najbolj racionalno izkoristijo, da se poveča mobilnost denarnih sredstev, da se zmanjša odvisnost od bank in tujih virov in poveča samofinanciranje združenega dela – seveda samouprvno po delegatski poti prek posebne finančne službe.

V Avtomatiki so TOZD izvršile le prvo fazo zakonskih določil, odprle so svoje žiro račune in začele poslovati preko njih. Naslednja faza zakonskih določil – združevanje sredstev na nivoju delovne organizacije preko posebne finančne službe, pa še ni izvršena in tu je nastal „kratek stik". Temeljne organizacije opravljajo finančne posle vsaka zase, vsaka zase gospodari s svojimi in tako skromnimi denarnimi sredstvi in vsaka zase praktično vodi svojo finančno politiko. Če tako gledamo delovno organizacijo, potem je očitno, da ne moremo govoriti o organizaciji združenega dela, kar je točno in nedvomno opredeljeno v zakonu o združenem delu in kar je bistvo opredelitve tega zakona, temveč bi prej govorili o organizaciji „nezdruženega" dela, kar pa je očitno v nasprotju z našo samoupravno usmeritvijo.

Iz tega izhaja, da bo posebna finančna služba zagotovila po samoupravni poti združevanje sredstev na nivoju delovne organizacije za tekoče poslovanje in sicer dnevno, kar praktično pomeni, da bodo dnevno na razpolago vsa „dnevno" prosta sredstva za vse TOZD v sestavi delovne organizacije. Poglejte, sedanji sistem finančnega poslovanja: ene temeljne organizacije v delovni organizaciji imajo dnevne presežke denarnih sredstev, ki ostajajo neiskoriščeni, druge temeljne organizacije pa najemajo druge kredite z visoko obrestno mero ali pa eskontirajo menice v drugih organizacijah in plačajo po 16 in več procentov obresti. Očitno je, da na ta način delamo škodo in neupravičeno trošimo dohodek ISKRE AVTOMATIKE. Samo zaradi posebne finančne službe ne bo več skupnega denarja v delovni organizaciji. Toda z njenim delovanjem lahko v TOZD neomejeno zapravljajo (povečujejo zaloge in podobno), ker za denar odgovarja omenjena služba. Posebna finančna služba bo samo omogočila, da se bo ta denar v okviru delovne organizacije najbolj racionalno izkoristil, da se poveča njegova mobilnost in zmanjša potreba po zunanjih kreditih, ker omogoča dnevno združevanje oziroma kreditiranje znotraj DO enotno finančno politiko, enoten nastop do bank, kupcev, dobaviteljev in podobno.

Pri tem pa je potrebno poudariti, glede na slabe izkušnje, ki jih je imela Avtomatika s skupnim finančnim poslovanjem, da bodo vsi prihodki in odhodki šli skozi žiro račune temeljnih organizacij, da bodo vsa združevanja in kreditni odnosi točno dnevno evidentirani, da bo finančno poslovanje in finančno politiko vodil finančni odbor posebne finančne službe, ki ga bodo sestavljali predstavniki vseh TOZD, tako, da bodo odnosi med temeljnimi organizacijami čisti in jasni.

Omenili ste že, da se v skladu s tem pripravlja samoupravni sporazum o ustanovitvi in poslovanja finančne službe. Glede na to, da je osnutek že pripravljen, v kakšni fazi obravnave, oz. sprejemanja je?

Samoupravni sporazum o ustanovitvi in poslovanju posebne finančne službe je obravnaval poslovodni odbor delovne organizacije v razširjeni sestavi, vodje finančno računovodskih služb temeljnih organizacij, s katerimi smo razčistili strokovna vprašanja delovanja posebne finančne službe, potem sindikalni svet delovne organizacije. OOZK delovnih skupnosti so razpravljale o teh vprašanjih v sklopu reorganizacije delovnih skupnosti.

Nadaljnja faza je Izvršilni odbor in Delavski svet DO, ki naj bi dal Samoupravni sporazum v javno razpravo in potem v sprejem.

V tem času organiziramo tudi problemsko konferenco ZK delovne organizacije, ki bo razpravljala o Samoupravnem sporazumu o temeljih planov DO, bodoči organiziranosti DSSS DO in pa Samoupravnem sporazumu posebne finančne službe.

Kdaj predvidevate, da bo omenjeni samoupravni sporazum sprejet, oz. da bo posebna finančna služba kot taka zaživela?

Samoupravni sporazum o ustanovitvi in poslovanju posebne finančne službe ISKRE Avtomatike vsebuje devet poglavij, v katerih smo podrobno opredelili cilje in naloge posebne finančne službe. V tem sporazumu smo podrobno opredeliti posle, ki jih opravlja posebna finančna služba, kako in v kakšni obliki bo opravljala plačilni promet, združevanje sredstev, kako bo pridobivala denarna sredstva.

Obdelano je tudi finančno planiranje in poslovna politika. Namreč menim, da je brez ustrezne organizacije finančnega planiranja nemogoče obvladati finančne tokove in voditi racionalno finančno politiko.

Nadalje smo opredelili organizacijo, organe in delitev dela posebne finančne službe. Pri tem je potrebno poudariti, da bo imel posebno mesto Finančni odbor kot samoupravna oblika vodenja in odločanja v posebni finančni službi. Tu so posebej opredeljene naloge in pristojnosti finančnega odbora, ki bo sestavljen tako,

(Nadaljevanje na 8. strani)

OBVESTILO

Vse delavce delovne organizacije Iskra–Avtomatika obveščamo, da lahko koristijo naslednje objekte za tedensko rekereacijo:

telovadnico osnovne šole Boris Kidrič v Savskem naselju:
vsako sredo od 18. do 19.30 (odbojka, rokomet)
telovadnico vojašnice Ljuba Šercerja na Topniški ulici:
od 13. oktobra dalje vsak petek od 20. – 22. (nogomet, odbojka, košarka)
telovadnico športnega centra Ježica:
vsak ponedeljek od 14. do 17.30 (košarka)
kegljišče Maksa Perca:
vsak ponedeljek od 14. do 18. ure (štiri steze)

OPOZORILO

Vsak drugi teden je kegljišče povečini zasedeno, ker potekajo v okviru delovne organizacije tekmovanja

Hkrati obveščamo vse delavce Avtomatike, da je TOZD Stikalni elementi–Dobrepolje prevzela organizacijo turnirja v malem nogometu na ravni delovne organizacije, ki bo 25. 10. 1980. Turnir se bo pričel ob 9. na igrišču osnovne šole Videm pri Dobrepolju.

Vsaka TOZD, oz. delovna skupnost lahko prijavi po eno ekipo. Prijavnica, oz. štartnina za ekipo znaša 300,00 din. Prijave zbira Tone Kastelic, (DS 1) – tel. 320–441 int. 321) do 11. 10. 1980.

Turnir bo potekal po CUP sistemu (na izpadanje). Tekma traja dvakrat 20 minut. Za vse tekmovalce in vodje ekip bo organizirana prehrana na dan tekmovanja.

Miha Marinko: MOJI SPOMINI

Med mamo in očimom

Mama mi je na vsak način skušala prikriti, kdo je moj pravi oče. Govorila mi je o rojstni vasi Rovte, kjer je služila za deklo, kazala mi je Janove njive, po katerih me je v košu nosila s seboj. O očetu pa si je izmislila svojo zgodbo. Pravila je, da je bil ta fant rudar, ki ga je imela rada, preden je šel na delo v Nemčijo. Od tam ji je pisaril in jo nagovarjal, naj pride z otrokom za njim, ona pa se ni mogla odločiti in mu je celo nehala odgovarjati, nakar je tudi on pozabil nanjo. Tako mi je pojasnila, zakaj nimam očeta. Zanimivo, da sem to isto razlago slišal od Prislanove mame še trideset let pozneje, ko sem ji že pripovedoval, kaj sem zvedel v Franciji o svojem očetu. Očividno je bil med mojo mamo in staro Prislanovo dogovor, da bi mi prikrili, kdo je moj oče. Morda je bil v to vpleten tudi moj oče. To mi potrjuje tudi mamina hranilna knjižica s 400 kronami, ki jih ni mogla prihraniti od svojega zaslužka. Sklepam, da je bila to odpravnina, ko je morala iz hiše, v kateri je služila za deklo. Na tej kmetiji, pri „Starcu" v Rovtah je namreč zanosila s starejšim sinom. To sem zvedel šele v tridesetih letih, ko sem slučajno srečal znanca moje matere, Krganja, ki je prav tako prišel rudarit v Francijo in je iz svojih mladih let dobro poznal zadevo moje matere. Gospodar se ni strinjal, da bi se sin poročil z deklo brez dote, zato je mati morala takoj od hiše. Po tradicionalnem, patriarhalnem običaju je sinu že poiskal nevesto s primerno kmečko doto.

Nedavno sem iz radovednosti, po dolgih desetletjih, šel obiskat svojo rojstno vas – Rovte. Tedaj sem srečal starčka, ki sem ga poznal še iz svojih otroških let. Bil je sin mojega krstnega botra Jana. Ta starček, zelo zgaran, od mene starejši kakih deset let, me seveda ni mogel takoj spoznati. Ko sem se mu pa predstavil, se je ob spominu na otroška leta takoj veselo razživel. Najprej mi je pokazal okence podstrešne sobice v sosedni hiši, od koder me je slišal, ko sem ob rojstvu zavekal. Nekaj dni na to pa je moja mama – porodnica z menoj vred morala iz hiše. Dobila je streho pri Janovih in tu nekaj časa ostala za deklo. Kasneje mi je o njih, mojih krstnih botrih, vedno lepo govorila, nikoli pa ni rekla besede o sosedih, niti tega, da sem se tam rodil. Iz nedavnega razgovora s starim Janom, ki je zdaj preužitkar, pa sem razbral, da še vedno ni naklonjen sosedni hiši. Začelo se je z mojim rojstvom in s tem, da so mojo mamo z novorojenčkom na tako grob način odpravili iz hiše. Verjetno je tudi, da je to nerazpoloženje izražal stari le zaradi nenadnega snidenja z menoj in zaradi spominov na otroška leta.

Sicer pa vem, da sta obe hiši v času nemške okupacije pomagali partizanom in da se vzdušje starega spora ni preneslo na mlade.

V hiši ob cesti, kjer sva z mamo stanovala od mojega šestega do devetega leta, je bilo še drugo, malo večje stanovanje, v katerem je prebivala stara ženica iz znane trboveljske rodbine Guna. Skrbela je za dvoje vnukov, deklico in dečka. Bila sta tri in štiri leta starejša od mene. Spominjam se ju zaradi velike razlike v vzgoji, ki sem jo bil od svoje mame deležen jaz in ona dva od njune stare matere. Prav redkokdaj sem prejel kako klofuto od mame, pa tudi kregan sem bil redko. Po njiju dveh – zlasti pa po fantu – je vsak čas pela palica. Bil je res podivjan in se je zaradi take vzgoje tudi stalno potepal.

Jaz sem imel svojo mamo zelo rad, ubogal sem jo, ji pomagal pri pranju mlečne posode, nosil vodo in drva, tudi pod sem ribal, in hodil sem z njo na popoldansko dnino – v tabrh, kadar nisem imel šole. Skratka, vzgoja je bila ko noč pa dan v tej in oni družini.

O sosedih pripovedujem zato, ker smo se kasneje znašli v skupni družini. Imel sem vsaj mater, ona dva pa sta bila brez matere in njun oče je bil v tujini. Pisal se je Aleksander Svetec in ju je pripeljal iz Nemčije, kjer je bil rudar in kjer mu je umrla žena. Doma ju je prepustil materi pokojne žene. Sam pa je odšel v Ameriko. Štiri leta je sproti pošiljal stari materi vse svoje prihranke. Zatem se je vrnil iz Amerike, ker je mislil, da ima že dovolj prihrankov, da se bo lahko znova oženil in si kupil kmetijo (kar mu je bilo do pozne starosti življenjski cilj, ki ga pa ni nikoli uresničil). Doma pa je razočaran ugotovil, da teh prihrankov ni. Stara mati ih je sproti zapravila – po malem zapila. Jezen se je takoj vrnil v Ameriko. Tam je ostal še tri leta in se vrnil s 6000 kronami prihrankov. Zagledal se je v mojo mater. Ona je oklevala, a se končno vdala. Kasneje, ko je objokavala svojo odločitev, sem zvedel, zakaj je omahovala. Ko sem dorasel, mi je Prislanova Ana pripovedovala, da se je mama bala tega zakona, ker je zvedela, da je Svetec s prvo ženo v Nemčiji baje slabo ravnal. Bala se je tudi dvoje vrste otrok. Pa vendar se je po posvetovanju s Prislanovo odločila za poroko. Nič ni kazalo, da bi dobila kako boljšo partijo – pristala je, ker je obljubil, da bo kupil grunt.

Svetec, odslej moj krušni oče, je dobil delo v rudniku Zagorje in skromno rudniško stanovanje. Bilo mi je devet let, ko sem se z otrokoma, ki sem ju poznal kot soseda, znašel v skupni družini. To, da smo se poznali že od prej, bi življenje v družini lahko olajšalo. Mama se je trudila, da odnose uredi. Vendar pa ni mogla skriti svoje posebne ljubezni do mene. Razen tega je bil očim zavisten, ker njegov sin ni bil tako vzgojen kot jaz. Stalno se potepal in zanemarjal šolo, čeprav po značaju ni bil slab. Kasneje sva bila celo zelo dobra prijatelja, čeprav različnega značaja in političnega prepričanja.

Oba, sin in hči, sta bila po očetu visoka, telesno lepo razvita. Hčer, ki je bila pet let starejša od mene, je stari zelo hitro zaposlil na težaškem delu v kamnolomu Borovnik v Kisovcu. Čez dobro leto je težko zbolela in umrla. Sin pa je ostal potepin, kot je bil. Tudi njega je, ko mu je bilo trinajst let, zaposlil v hrastniški steklarni v Zagorju. Fant je zelo zgodaj zapadel pijančevanju.

Odnosi med mojo materjo in očimom so bili zelo slabi. Poleg škrtosti, ki jo je najbrž prinesel iz Amerike, je bil siten in grob. Kadar je bil malo okajen, je bil zelo dobrodušen, razpoložen in radodaren. Takrat je imela moja mama edine svetle trenutke; zahteval je, da gresta na sprehod in mama se je morala temu primerno obleči.

Vedno je govoril o svojih načrtih o nakupu grunta. V tistih letih pred prvo svetovno vojno je bilo res marsikatero posestvo naprodaj, ker se je takrat od samega kmetovanja težko živelo in so se ljudje izseljevali v Nemčijo in Ameriko. Z materjo sta večkrat odhajala na oglede posestev, ki so bila naprodaj od Izlak do Kanderš in Vač. S svojimi 6000 kronami bi tistikrat lahko kupil dobro kmetijo. Ker pa je bil čudak, neverjeten skopuh, ki bi imel rad hkrati grunt in denar, se ni mogel odločiti. Ko se je pričela vojna, je bil še brez grunta, in prihranki so šli za obvezno vojno posojilo. Po vojni mu je ob zamenjavi štirih kron za en dinar ostalo borih 1500 dinarjev.

Napeto razmerje v družini mi je zelo težko legalo na dušo. Čutil sem očimov hladen odnos do mene. Mamo sem pogosto videl jokati, slonela je na oknu in gledala proti vrhu Svete planine. Za Planino je bil moj rojstni kraj, ki ji je vzbujal domotožje in žalovanje za njenim težkim, pa vendar svobodnim življenjem, ki ga je živela pred to nesrečno možitvijo. Jokala je pred menoj in se pritoževala, „zakaj sem morala to storiti, zakaj sem se možila." Samo to je želela, da bi jaz čimprej prišel do kruha in da bi se zaposlil; tako bi zapustila moža in gospodinjila le meni, skrbela le za mene. Čeprav je tudi po meni kdaj pa kdaj padla težka očimova pest, običajno brez pravega vzroka, me je najbolj prizadevala njegova surovost do mame. Grenak mi je bil kos kruha, ki mi ga je mama morala skrivaj rezati.

Po srečnih otroških letih sem z doraščanjem začenjal čutiti krivice v družini. Postajal sem vse bolj občutljiv za krivice, ki sem jih občutil sam, ali pa so prizadevale druge. V šoli sem prvič spoznal tudi razredne razlike. Učitelji so se med seboj močno razlikovali. Eni so posvečali posebno skrb in očitno prizanesljivost otrokom iz dobro situiranih družin, bolj pa so bili strogi proti knapovskim otrokom. V dobrem spominu pa imam učitelja Pelka, ki teh razlik ni hotel poznati. To je bil dober in strog učitelj in pedagog. Očitno je namenoma spregledal majhne porednosti, sicer pa je tega ali onega tudi dobro premlatil, vendar le v primerih, ko smo vsi spoznali upravičenost kazni. Zato se ga nismo le bali, ampak smo ga tudi spoštovali. Cenili smo ga zlasti proletarski otroci zato, ker je bil pravičen in do vseh enako strog. Otroke je obravnaval po njihovih značajih, znanju in marljivosti. Pokazal je celo več obzirnosti do učencev, ki so živeli v težkih družinskih prilikah. Kasneje smo tudi opazili, da ni trpel puritanskega kateheta. Ne spominjam se, da bi me kdaj udaril ali kakorkoli kaznoval. Tudi ocene sem imel pri njem razmeroma boljše kot pri drugih.

Ko sem končal šest razredov, štiri osnovne in dva meščanske šole, sem šel v obrtno nadaljevalno šolo. To je bila šola za vajence. Očim me je s trinajstimi leti zaposlil v steklarni. Po takratnih predpisih smo bili sicer vajenci, zato smo morali dvakrat tedensko po dve do tri ure popoldan obiskovati to obrtno šolo. V resnici pa smo bili redno zaposleni po devet in enajst ur na dan v steklarni. Delo se je začelo ob petih zjutraj in je z dvema odmoroma trajalo do treh popoldne. Mimo tega je bilo treba prihajati v tovarno za izpraznjevanje hladilne peči, bodisi pozno zvečer ali pa zjutraj pred začetkom redne proizvodnje. Masivnejše steklo se je moralo hladiti čez noč. Bilo pa je še zjutraj ponavadi zelo vroče. Pri tem delu sem si nekoč obrezal kazalec na desni roki. Ta brazgotina mi je posebej zaznamovala prstni odtis. Zaradi tega sem med okupacijo pri aretaciji leta 1941 imel težke posledice.

Za tako mlade ljudi, v bistvu otroke, je bilo delo v hrastniški steklarni še težje potem, ko so zagorsko podrli. Morali smo se voziti na delo v steklarno z nočnim vlakom ob enih oziroma dveh zjutraj in se vračati ob petih popoldan domov. To je zbudilo pozornost in ogorčenje potnikov, ki so se s tem vlakom vozili iz Ljubljane proti Mariboru in Zagrebu, ko so videli, da v Zagorju vstopa tropa bledolične mladine na vlak.

* Zagorska steklarna je bila zelo stara, ustanovljena v bližini poleg rudniške železnice. V stari Jugoslaviji so bile vse steklarne v Abelovem kartelu. Temu se drago vzdrževanje ni več izplačalo, zato jo je leta 1926 ali 1927 opustil. Steklarje pa (bili so po večini avstrijskega ali sudetsko nemškega porekla, z dokaj čudno mešanico nemško-slovenske govorice), je razmestil po drugih steklarnah: v Hrastnik, so se še ves čas med dvema vojnama morali voziti iz Zagorja z vlakom.

Delo v steklarni je bilo sicer težko, a v meni se je s tem začel preobrat. V družini so se stvari obrnile malo na bolje. Zaslužil sem 60 krajcarjev oziroma 1,10 krone. Služil je tudi starejši „polbrat", čeprav se je često opijanil. Očim mi je dajal od mojega zaslužka po goldinar (2 kroni) na mesec. To je šlo redno v šparovec. Mati pa mi je poleg tega tudi včasih dala kašen groš. Spominjam se, da mi je nekoč dala groš (5 krajcarjev) za nagrado, da si kupim cigarete. Že prej je morala ugotoviti, da sem začel skrivaj kaditi. To me je seveda veselo presenetilo. S tem mi je dala vedeti, da me ima za odraslega. Bilo je to posebno zadovoljstvo, ko sem prvič legalno kupil deset najcenejših cigaret „ungarič". Ponosno sem jih nosil v gornjem žepu telovnika tako, da so se videle.

Plača 60 vinarjev na dan sama po sebi za take fantiče in dekleta ni bila tako majhna. Saj so odrasli nekvalificirani režijski delavci imeli 80 vinarjev. Od dve do tri krone pa je bila že povprečna plača tudi pri rudarjih. Moj očim, ki je bil po postavi velik, močan hrust, med najboljšimi rudarji, je služil na akordu od 4 do 5,50 krone na šiht.

Po letu dni, kolikor sem delal v steklarni, se je v mojem šparovcu nabralo 12 goldinarjev. Za ta denar mi je očim kupil srebrno uro in sam je dodal še dve kroni za srebrno verižico. Ta ura mi je bila dolgo spomin na moj prvi zaslužek. Prodal sem jo šele čez kakih dvajset let, ko sem se kot ilegalec znašel v denarni stiski.

(Nadaljevanje prihodnjič)

O posebni finančni službi

(Nadaljevanje s 7. strani)

da bo v njem po en delegat iz vsake TOZD.

Računam, da bo Samoupravni sporazum sprejet do konca leta tako, da bi posebna finančna služba začela z delom z januarjem naslednjega leta.

V tem času pa bo potrebno opraviti vrsto del na konkretni organizaciji posameznih služb oziroma oddelkov na pridobivanju ustreznega kadra in izdelavi spremeljajočih pravilnikov. Menim, da z intenzivnim delom vse to lahko opravimo do konca leta in tako zagotovimo začetek poslovanja z začetkom naslednjega leta.

TOZD, ki bo koristila denarna sredstva druge TOZD, bo zato plačala nadomestilo (obresti) tisti TOZD, katere sredstva je koristila po pogojih, ki jih določa finančni odbor posebne finančne službe.

Glede na trenutno splošno nelikvidnost gospodarstva moramo v posebni finančni službi vgraditi instrumente, ki bi zagotovili večjo disciplino in večji red pri trošenju finančnih sredstev, pri tem mislim posebno finančno planiranje in pričakujem, da bi preko finančnih planov obvladali finančne tokove, oz. s finančnimi tokovi obvladali materijalne tokove.

Š. D.

V ponedeljek, 22. t. m. so se v sejnih prostorih na Kotnikovi 6 sodelavci iz TOZD Trženja poslovili od Mravlja Jožeta, ki odhaja invalidsko v pokoj. V delovni organizaciji Iskra–Avtomatika je opravljal dela in naloge od 1970 leta in sicer najprej kot referent za servisna vprašanja. Od 1975 leta dalje pa do upokojitve pa je opravljal dela samostojnega komercialista za področje napajalnih naprav. Med sodelavci je bil Jože poznan kot dober tovariš in sodelavec. Zato niso bile zgolj besede toplo povabilo, da naj jih tudi sedaj, ko se ne bodo več srečevali ob vsakodnevnih nalogah obišče.

ISKRA – Zavod za organizacijo in informatiko Zorin o.sub.o.
TOZD v organiziranju in ustanavljanju STANDARDIZACIJA – Ljubljana
Tržaška 2

objavlja prosta dela in naloge (za nedoločen čas!)

SAMOSTOJNEGA STANDARDIZERJA I.

pogoji:
- dipl. ing. elektrotehnik–elektronik ali dipl. ing. elektrotehnik – energetik, dipl. ing. elektrotehnik
- 3 leta delovnih izkušenj na področju proizvodnje, razvoja, tehnologije kontrole ali standardizacije;
- tuj jezik – aktivno znanje
- varstvo pri delu za kadre v projektivi, ekonomika za tehnične kadre

ter SAMOSTOJNEGA STANDARDIZERJA II

pogoji:
- ing. elektrotehnike, ali ing. elektrotehnike-elektronik ali ing. elektrotehnike–energetik,
- 5 let delovnih izkušenj na delih v proizvodnji, razvoju, tehnologiji, kontroli ali standardizaciji,
- varstvo pri delu za kadre v projektivi, ekonomika za tehnične kadre.

Prošnje z dokazili naj kandidati pošljejo v roku 15 dni od objave na naslov: ISKRA ZORIN, DSSS, K1, Trg revolucije 3, Ljubljana, za kadrovsko področje. Informacije dobite na tel.: 22–173.

Z ISKRAŠI NA MENINO PLANINO

Planinska sekcija Iskra Elektromehanika vabi prijatelje planin na enega zadnjih letošnjih izletov v planinski svet, tokrat na Menino planino.

Avtobus nas bo odpeljal z običajnega mesta v soboto 11. oktobra ob 7. uri zjutraj in nas odložil na Črnivcu. Tu bomo vzeli pot pod noge za slabih pet ur, kolikor bo trajal sprehod na 1509 m visoko Menino planino in spust v Tuhinjsko dolino. Že okrog 16. ure bomo doma v Kranju. Cena prevoza je le 20 din. Da bo na izletu vse v redu bosta poskrbela Igor in Meta.

Prijave in vplačila sprejemajo do srede, 8. oktobra Volga Pajk, tel.: 28-22 in planinski poverjeniki. Upoštevali bomo le prijave z vplačilom, ker bodo prosta mesta na razpolago matičnemu društvu!

KAKŠNE SO MOŽNOSTI ZA TEKE

Ni samo propagandna parola, da se vedno več ljudi ukvarja z aktivno rekreacijo, pri kateri vsekakor prednjačijo teki v gozdu, pozimi pa teki na smučeh. Vedno bolj številnim Iskrašem, ljubiteljem teka in smučarskega teka bomo verjetno ustregli z objavo raznih tekaških prireditev v Sloveniji, na katerih bodo lahko nastopili. Za danes smo iz tekaških programov Smučarske zveze Slovenije povzeli vse tekaške prireditve v obdobju od oktobra do konca decembra t. l.

OKTOBER – TEKI

4. 10. 80 – Ljubljana – 3. pohod in tek čez Rašico – km 14/21 – SD Novinar
11. 10. 80 – Tolmin – Tek AET – km 20 – ŠD Iskra, AET Tolmin
12. 10. 80 – Kokrica – 1. Gozdni tek – km 15 – ŠD Kokrica
26. 10. 80 – Hoče – Tek dvojic – km 10/20 – SK Pohorje–Hoče
26. 10. 80 – Vrhnika – 1. tek okrog Ulovke – km 7/1 – TVD Partizan, Vrhnika

NOVEMBER – TEKI IN TEKI NA SMUČEH

16. 11. 80 – Bled–Gorje–Pokljuka – 1. zeleno-beli tek – km 15 – SK Gorje
23. 11. 80 – Pokljuka – testni smučarski tek – km 5/10/15 – SZS
28. 11. 80 – Vrhnika – Tek po ulicah Vrhnike – km 5 – TVD Partizan

DECEMBER – TEKI NA SMUČEH

7. 12. 80 – Osankarica – Po poteh pohorskega bataljona – km 12 – SK Maribor
14. 12. 80 – Pokljuka – Memorial mrtvega bataljona – km 12 – SK Gorje
21. 12. 80 – Nova vas – Bloški tek 80 – 7/15/30 – TTKS Cerknica
28. 12. 80 – Črni vrh nad Idrijo – 6. Trnovski maraton 80 – km 10/12/15/42 – Org. odbor

DVA DNI NA KRVAVCU

Krvavec je septembra čudovit. Prve jesenske barve dajejo ton, sonce pa razplamti barve in gora zažari v vsej svoji lepoti. Gozdovi pod vrhom so polni skrivnostnih šumov in glasov. Tu in tam naletiš na osamljenega gobarja, na stezah so redke skupine planincev in za cesto stojijo avtomobili iz katerih so se pognali otroci za malinami, zadnjimi borovnicami in celo jagodami.

Tako nekako je bilo zadnjo soboto in nedeljo, ko smo obiskali bajto, ki jo ima Industrija elementov na Jezercih. Stara brunarica je to, ki so jo postavili elektronikarji že pred 25 leti. Namenjena je oddihu delavcev poleti in smučarjem pozimi. Zelo redko sameva.

Oskrbnik planinskega društva IEZE Marjan Blažič nam je povedal, da so pred kratkim pripravili dovolj drv za letošnjo zimo, prebarvali so pod, kk so ga položili lani na novo in celo kupili preproge, da bo po tleh topleje. Pred dvemi leti pa so vso kočo sanirali, ker se je temelj brez betona vse bolj vdajal. Zdaj je koča „stabilizirana" in varna.

Čudovito je že vstopiti v nadstropno hišico. V vsakem nadstropju je velik prostor s štirimi pogradi in štedilnikom ter posodo, za kuhanje in bivanje ene družine. Ko zakuriš zadiši po domači bukovini te nehote zgrabi nostalgija po starih slovenskih domovih, kjer so bajali ob svitu bukovih polen.

Okrog hiše so mokronoškk ,Iskraši naredili iz suhe smreke predpotopno žival, po kateri so otroci plezali kot za stavo. Namesto klopi je pred hišico napol preperelo macesnovo deblo, na katerem se tako lepo ob mraku sedi in modruje.

Tudi po planini Jezerca smo šli. Pastir nas je pobaral, čigavi smo. Povedali smo. „Aja vi ste iz tiste Iskrine Čeli – kule. Kar luštno bajto imate." Kupili smo kislega mleka, pokramljali o vremenu in paši in o šli k spomeniku IVX. diviziji in Kokrškemu odre du.

Nato pa na potep po grmovju in gozdovih. Nabirali smo jagode in maline. Nikoli niso slajše kakor takrat, ko jih natrgaš sam. V mraku pa je zasvetlila z vrha Krvavca čredica luči in nas spomnila na

Oskrbnik Marjan Blažič.

čudovite proge v sončni zimi.

Sedli smo za mizo in ne vprašajte, kako nam je teknila večerja. Kozica golaža je bila premajhna, čeprav je bila za dolinske pojme daleč prevelika. Na koncu smo pospravili še veliko skledo kislega mleka in kar zajetne zagozde kruha.

Ob vrnitvi nam je povedala predsednica planinske sekcije IEZE, da resno razmišljajo o gradnji nove hišice, ki bi bila bolj udobna in seveda sodobnejša. Stabilizacija je seveda te načrte odgodila. „Mi pa nismo vrgli puške v koruzo. Kar smo odgodili, nismo opustili. Ta čudoviti konec vsem nam pomeni lepo zatočišče v prostem času in gotovo bomo gradili. Zlasti zaradi bližnjih smučišč," je zaključila predsednica Marinka Femec.

2. ODPRTO PRVENSTVO ELEKTROMEHANIKE V TENISU

Dne, 30. in 31. avgusta 1980 je teniška sekcija pri sindikalni konferenci Elektromehanike organizirala 2. odprto prvenstvo Elektromehanike v tenisu ali krajše 2. TENISKRA. Udeležba na tekmovanju je bila številna. Tekmovali so tako igralci, ki so šele spomladi začeli igrati tenis v tečaju za Iskraše kot tudi rutinirani tekmovalci.

Vsak igralec je odigral najmanj dve tekmi in mislimo, da so bili vsi zadovoljni.

Ludvik Dornig – zmagovalec med starejšimi.

Želja vseh nastopajočih je, da bi to tekmovanje postalo tradicionalno ter da ga bo podprla tudi sestavljena organizacija, saj tekmujejo igralci iz vseh DO. Zahvaljujemo se TOZD ERO za reklamni material, s katerim smo nagradili najboljše.

Med člani nad 35 let je zmagal bivši smučarski reprezentant Ludvik Dornig (ISE), ki se je oddolžil Tavčarju (EM – Prodaja) za lanskoletni poraz. Pri članih do 35 let sta v finalu igrala Kranjčana Žnidar in Jezeršek. V polfinalu sta igrala z Ljubljančanoma Dornigom in Slapnikom, ki sta se močno upirala. Zelo solidno igro sta prikazala Kokalj (Pržan) in Lekič (ZORIN). V tolažilni skupini je upokojenec Starc Boris zlahka opravil z mnogo mlajšimi tekmeci ter pokazal vsem, kaj pomeni aktivna rekreacija skozi vse življenje.

Boris Slapnik – tretje mesto med mlajšimi.

Med članicami je ponovno slavila Skubičeva (ZORIN).

Rezultati zaključnih tekem:

Člani do 35 let
Polfinale:
Žnidar: Dornig (ISE) 6/1, 7/5,
Jezeršek: Slapnik (IC) 6/2, 7/5
Finale: Žnidar (MN): Jezeršek (DSSS) 7/5, 6/4

Člani nad 35 let
Polfinale:
Dornig: Možina 6/0, 6/1
Tavčar: Starc B. 6/1, 6/1
Finale:
Dornig: Tavčar (Prodaja) 6/2, 7/5

Tolažilna skupina:
Polfinale:
Starc B. : Možina 6/1, 6/1
Žepič: Lipušček (MN) 6/0, 6/1
Finale:
Starc B.: Žepič (ATC) 6/0, 6/2
Članice:
Skubic (ZORIN): Jaklič (ŠC) 6/4, 6/1 LŽ

Šahovski dvoboj STAREJŠI : MLAJŠI

S prihodom jeseni navadno oživi tudi dejavnost naših šahistov. Kot prva prireditev bo 10. oktobra ob 17. v menzi naše stolpnice že tradicionalno srečanje Iskrinih šahistov in sicer se bodo pomerili STAREJŠI in MLAJŠI. Glede na številno udeležbo Iskrinih šahistov se torej spet obeta zanimiva šahovska prireditev, ki ji bomo tudi v našem listu posvetili ustrezno pozornost.

Ob koncu še vabilo. Šahisti vseh TOZD udeležite se tega srečanja polnoštevilno!

– JC –

REKREACIJA ZA ŽENSKE

V ponedeljek, 6. oktobra 1980 se bo pričela rekreacija za ženske. Vabimo naše delavkk, ki si želijo sprostitve, da izkoristijo to priložnost. Telovadba bo vsak ponedeljek ob 21. uri, v telovadnici osnovne šole France Prešeren v Kranju. Vodja rekreacije je tov. Mira Krampl, tel. 23–95.

Vabljene!

ČASOPISNE NOVICE

Z namenom še bolj uspešnega spremljanja najnovejših tehničnotehnoloških dosežkov so se na skupnem sestanku pogovarjali strokovnjaki Iskre in Instituta za znanstveno raziskovanje in razvoj DO Inkos, ki deluje v SOZD Elektroprivreda Kosovo. Konkretni cilj razgovora so bile informacije o najnovejših dosežkih Iskre s področja zaščite električnih naprav v rudarstvu in energetiki, poroča Jedinstvo, Priština.

Podoben članek s podatki z jesenskega Zagrebškega velesejma je zapisal beograjski Privredni pregled tudi glede gospodarskih kooperacij med Jugoslavijo in Nemško demokratično republiko. V članku je navedeno le, da se uspešno ocenjuje sodelovanje Iskre in podjetja Carl Zeiss pri proizvodnji optičnih aparatov.

Članek z naslovom Delovne organizacije na Gorenjskem najemajo v tujini kredite za nakup reprodukcijskega materiala – je objavil Ljubljanski Gospodarski vestnik. Glede Iskre je GV zapisal tole:

„Tako bo Iskrina DO Elektromehanika iz Kranja, ki je imela letos zaradi pomanjkanja obratnih sredstev že nekaj večjih zastojev v proizvodnji in zaradi tega tudi precej škode, najela za 12 milijonov mark kredita pri banki LHB Frankfurt. Z njim bodo delno plačali material, ki je že na carini, nekaj pa ga bodo porabili za nakup novega reprodukcijskega materiala.

Pri takšni odločitvi za najem blagovnega deviznega kredita v tujini sta bila v Iskri prisotna dva pomembna elementa. Ob tem, da bodo na ta način razbremenili Temeljno banko Gorenjske pri kratkoročnih kreditih za nabavo reprodukcijskega materiala, je pomembna tudi ugodnost, da Narodna banka Slovenije jemlje devizne pravice šele takrat, ko dejansko carinijo posamezne pošiljke blaga. Poleg tega ni potrebno zagotavljati deviznih sredstev na deviznem računu za uvoz blaga na kredit. To pa za Iskro pomeni, da še vedno lahko odobrava izvozne kredite za prodajo svojega blaga tujim kupcem in, da na ta način usklajuje devizne vire pri nabanem prodajnem ciklu.

Tudi Iskrina TOZD ERO bo pri omenjeni banki najela posojilo in sicer za 5 milijonov mark. Kredit bodo uporabili za nakup reprodukcijskega materiala preko svoje firme Iskra Elektronik v Stuttgartu. Ta firma, ki so jo ustanovili za pospeševanje izvoza na tržišča ZRN ter za nakup reprodukcijskega materiala, predstavlja pomembno uvozno pot za Iskro, saj prek nje na leto kupijo za kakih 15 milijonov mark materiala in opreme. Gre predvsem za deficitarne materiale, ki imajo daljše dobavne roke. Da bi Iskra lahko zadržala proizvajalčeve cene in dobavne roke, potrebuje obratni kapital za financiranje tako nabav kot tudi prodaje."

Delo je izvedlo anketo glede dodatnih 132 milijonov dolarjev izvoza, ki ga je sprejelo slovensko gospodarstvo. Povprašalo je 11 pomembnih slovenskih gospodarskih organizacij, kakšne dodatne izvozne obveznosti so predvidele, katere izdelke nameravajo izvoziti, na katera tuja tržišča in ali že imajo kupce zanje.

Glede Iskre je Delo natisnilo izjavo našega predsednika kolegijskega poslovodnega organa Antona Stipaniča. Dejal je: „Sprejeli smo obveznost, da izvoz dodatno povečamo za 10 milijonov dolarjev. Menimo, da bomo to obveznost lahko izpolnili, čeprav bomo po sklepu skupščine SISEOT razpolagali z manjšim, 60 % deležen z izvozom ustarjenih deviz. – Če hočemo v prihodnje trajneje povečevati izvoz, bi morali zagotoviti, da bo združeno delo že najkasneje v oktobru vedelo za pogoje zunanje trgovinske menjave v prihodnjem letu. Okrog 40 % pogodb za izvoz moramo skleniti že do oktobra, približno 70 % pa do februarja, zato je nujno, da pravočasno vemo za odnose v menjavi in pogoje poslovanja ter gospodarjenja. V Iskri tudi menimo, da bi morali vsa načrtovana vlaganja oceniti skozi prizmo izvoza. Ne le vlaganja v gospodarstvo, temveč tudi vlaganja v negospodarstvo."

Beograjski Privredni pregled je objavil gospodarske dosežke 7–mesečnega poslovanja v Elektromehaniki iz Kranja. Tako je proizvodnja dosegla vrednost 2,8 milijarde dinarjev, izvoz pa nekaj več kot 36 milijonov dolarjev. Do konca leta naj bi Elektromehanika izdelala za več kot 4,2 milijarde dinarjev.

Beograjske Večernje novosti objavljajo dopis bralca tega časopisa, ki sprašuje, kje bi lahko kupil visokonapetostni transformator za naš televizor Panorama Castor. Odgovarja naš servis v Beogradu s pripombo, da ta rezervni del imajo in ga montirajo v televizorje.

Skopska Nova Makedonija je povprašala proizvajalce gospodinjskih aparatov, če razpolagajo z rezervnimi deli. V imenu Iskre je odgovoril vodja servisa Rasko Petreski z ugotovitvijo, da Iskra razpolaga z vsemi doma izdelanimi rezervnimi deli, izjema so le nekateri uvoženi. Rok popravil v servisu je štiri do pet dni, v nujnih primerih pa tudi en sam dan.

Zbral in uredil Marjan Kralj

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega ata
FRANCA MEDLE
se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD TEA – ploščati rele na Laborah za izraze sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

hči Majda Štern
z družino

Ob boleči izgubi ljube mamice
FRANČIŠKE HAFNER
se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD Števci – vrtalnica za izrečeno sožalje, darovani venec in spremstvo na njeni zadnji poti

Hčerka Fani Kok
z družino.

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta
ANTONA RESNIKA
se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Števci za izraze sožalja, podarjeni venec, denarno pomoč in spremstvo na zadnji poti

sin Tone z družino.

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra – Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente – Ljubljana.
– V.d. glavni urednik Otmar Zorn, odgovorni urednik: Dušan Železnov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar – komentator Mara Ovsenik.
– Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Marko Rakušček (Avtoelektrika), Boris Čerin (DO Elektrozveze) – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Trg revolucije 3, tel.: 324-061, 324-261. – Tisk: – Časopisno tiskarsko podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.
Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.